

TEN-LA PƆƆL SI NŊMUNSA PI ROM TINŊAA

¹ Mi-na PƆƆl, si ŋaa Yesu Kirisito tinŋinna, mi nii ŋmunŋe teniŋ deen a pipi ma Rom tinŋaa. Wia ne yiremi mi ŋaa u nanŋɔɔ. U liisemi di mi bul u wu-zɔmɔ-la a pi niaa ne. ² Wia to nialiŋ sii bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le ne faafaa kala a bula piba di u jaŋ leŋ di ba bul u wu-zɔmɔ-la a pi niaa. Ba ŋmunŋe ŋii ne Wia teniŋ tuɔŋ. ³ Wu-zɔŋŋɔɔ deenba tige la Tiina Yesu Kirisito le ne. U ŋaa Wia Bii ne a ŋaa nuhuobiŋ maa. U ŋaa la naabalima kuoro Devit nihii ne. ⁴ Ama Wia si chisu suuŋ le nii, u nii wuo dage ari u ŋaa Wia Bii ne, a keŋ doluŋ a keŋ Wia Diŋ-zɔŋ-la si keŋ tuɔ-pula maa. ⁵ U laħorimɔ le Wia leŋe mi ŋaa u nanŋɔɔ a bul u wu-zɔmɔ-la wiaa a pi dunia niaa kala, di ba laa dii a to Yesu niŋ a wuo zil u yiriŋ.

⁶ Ma ma Rom tinŋaa he niaa deenba tuɔŋ ne. Wia liisema ne di Yesu Kirisito tiima. ⁷ Nii wiaa mi ŋmunŋe teniŋ deen pipi ma nialiŋ kala si he Rom le, ma nialiŋ Wia si cho a liisema di ma ŋaa tuɔ-pul tinŋaa. La Nyimma Wia ari la Tiina Yesu laħorimɔ le, ba jaŋ pema le di ma hɔŋ ari yarifiɛlaa.

PƆƆl sul Wia, Rom tinŋaa wiaa

⁸ Wii-la mi si keŋe di mi laa sipaan bul ne ŋla: Mi to Yesu Kirisito le aa lɔlle Wia ma kala wiaa, beɛ wiaa dunia nuu-kala nii ma yarida wiaa ne.

⁹ Wia-la mi si timaa pa ari mi tuɔ-bala aa bul u

Bie wu-zɔmɔ-la wiaa, u ne ɲaa mi siada tiina ari bua-na kala le di mi nii chuɔlu, mi yie liliisi ma wiaa ne. ¹⁰ Mi yie sulu a chiche wonɓiinj di mi ku nama. Duu ne seye, mi jaŋ ku nama lelele. ¹¹ Mi cho di mi ku nama ne ari siifesiŋ, a pema le ari kialinj Wia Diŋ-zɔŋ-la sii che duu joŋo pima di ma dol. ¹² Wii-la mi si bul ne ɲla: La jaŋ pipe dɔŋɔ le. Mi si ɲaa yarida nii jaŋ len di ma nyuŋ nyaase. Ma ma si ɲaa yarida nii jaŋ len di mi ma nyuŋ nyaase.

¹³ Mi naanɓiirin, mi cho di ma jin, ari mi walima walima di mi ku nama ne, ama wii ne yie tii mi bi ko. Mi cho di mi ɲaa di niaa lii ma tuɔŋ ne a ku to Wia, ari mi si ɲaa nii nialinj dɔŋsuŋ si bi Juu tinɲaa ɲaa le. ¹⁴ U maga di mi tinj Wia tinjtinɲaa niaa tuɔŋ. Giriik tinɲaa ari nialinj kala si bi Giriik tinɲaa ɲaa, wu-jinnaa ari nialinj si bi wiaa jin, ba kala tuɔŋ ne u maga di mi tinj Wia tinjtinɲaa. ¹⁵ Nii ne tii mi cho di mi bul Wia wu-zɔmɔ-la a pi ma nialinj si he Rom tinjteen le.

Wia wu-zɔmɔ-la keŋ doluŋ

¹⁶ Mi bi hiisinj ka fa di mi bul Wia wu-zɔmɔ-la, beɛ wiaa u ne ɲaa Wia doluŋ. Nialinj si ɲaaba yarida, Juu tinɲaa ari nialinj si bi Juu tinɲaa ɲaa kala, Wia jaŋ laaba ta. ¹⁷ Wia wu-zɔmɔ-la dage nii Wia si ɲaa niaa wuo keŋ tuɔ-pula u sipaanj. U daga ari nialinj si keŋ yarida, ba keŋ tuɔ-pula u sipaanj, di ba wuo chinj ba yarida naan le a mu dexe. Ba ɲmuŋse nii ne Wia teninj tuɔŋ a bul, “Nii-la kala si ɲaa Wia yarida, u tiina ɲaa tuɔ-pul tiina ne Wia sipaanj, u jaŋ keŋ miisinj.”

Wia baaniŋ sii ni-bɔŋŋɔɔ lɛ

¹⁸ Wia baaniŋ sii ni-bɔŋŋɔɔ ari nialiŋ si bi u niinj wiaa ka to lɛ nɛ, bɛɛ wiaa ba wu-ŋaala nyage wutitii-la bil nɛ. ¹⁹ Wialiŋ niaa si maga di ba jin a tige Wia lɛ, ba wonɓiin chaasa pin nɛ. Wia nɛ dageba. ²⁰ La bi Wia nagisiŋ wuo jin. Ama la wuo chaasa na nii u si keŋ dol-la si bi dɛɛ. U bi nuhuobiine naga. U dagɛla wiaa deenba, a suomi bua-la lɛ u si ŋaa dunia a kaa kukɔ jiniŋ. Kialiŋ kala u si ŋaa dagɛla nii. Nii wiaa ni-bɔŋŋɔɔ deenba bi jan wuo bul ari ba bi jin. ²¹ Ba jin Wia nɛ, ama ba buu zil ari u ŋaa Wia. Ba buu ka lɔlle. Ba tuɔbiinaa kala birima nɛ ba ŋiŋaa wu-liiliŋ. Ba tuɔbiin-lɔrunu-la keŋba kaa mu hɛ birimiŋ tuɔŋ. ²² Ba to ba yaariŋ lɛ a bul ari ba keŋ wu-jimiŋ nɛ. ²³ U fa maga di ba chuchuoɛ Wia-la si keŋ yiriŋ aŋ bi suu. Ka ba via aŋ miira mɛ kiaa si nage nuhuobiinee a susuu, a bira mɛ kialiŋ si nage diibiisiŋ ari pusun ari kialiŋ sii tuuri tinteen, a chuchuoɛ.

²⁴ Nii wiaa Wia jonba ta ba tuto ba titia tuɔbiin-lɔrunu-la ba sii cho, a ŋiŋaa wu-liiliŋ dɔŋɔ lɛ. ²⁵ Wutitii-la ba si jima a tige Wia lɛ, ba jonu lenni wu-nyariŋ, a miira chuchuoɛ kialiŋ u si ŋaa, aŋ via di ba chuchuoɛ Nii-la si ŋaaba. U maga di la didennu a kaa mu wuu. Ami.

²⁶ A tinŋ nii wiaa, Wia jonba ta nɛ di baa ŋaa wu-liiliŋ a hihise ba titia. Haalaa ma via di ba di ba balaba pipiŋ, aŋ pipiŋ ba ha-dɔŋsun teen. ²⁷ Nii titia nɛ baalaa ma via di ba jaa haalaa ari Wia si si ba ŋaa nii, aŋ miira keŋ ba ba-dɔŋsun pipiŋ a hihienɛ dɔŋɔ, a ŋiŋaa hiisi wiaa dɔŋɔ

ɛ. Ba sii ŋaa ŋii, baa dɔgisɛ ba titia nɛ ŋii. Dɔgisunu-la magɛ ba yaraa ɛ.

²⁸ Niaa deenba bi sei di ba jin Wia. Nii nɛ tii Wia lenba ta ba tuto ba tuɔbiin-bɔŋŋɔ-la harin a ŋinɔa wialin si bi maga di baa ŋaa. ²⁹ Baa ŋaa wu-bɔŋ yiri-yiri-na kala nɛ. Ba ken niaa kiaa lilaa, aa ŋaa wu-lɔrunun, a ken yaribierin, a kpukpu niaa, a yuyuo yuosun, a gigirime niaa, a ŋaa wiaa jujuu niaa ɛ, a bubul niaa wiaa. ³⁰ Ba ŋaa yiri-cheeree ma nɛ, a berɛ Wia, a ŋaa nii-jigi timma. Ba maa dage ba titia a bibigisi ba titia ɛ. Ba yie chichɛ wonbii-la ba si jan to a ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ. Ba bi ba nyimmaba ari ba naanba niin ka to. ³¹ Ba bi wu-jimin kenɛ, a bi wutitii ma kenɛ. Ba bi niaa cho, a bi dɔŋɔ ma nennige ka fá.

³² Ba jin wialin Wia si bula a tige wu-ŋaalaa deenba ɛ nɛ. U bula ari nialin sii ŋaa wiaa deenba, ba maga di ba suu nɛ, an ka ba via an ŋinɔa. Nii ma dunɔŋa dee. Ba paala bibese nialin ma sii ŋaa wialin ɛ nɛ.

2

Wia sariya che-diilin

¹ Ma bi worun ka ŋaa ma si jon cheerin pipi ma dɔŋsun tinɔa, ka ma nialin sii bul niaa teen a bul di ba cheye nɛ, ma ŋinɔa wu-bɔmɔ-la titia. Nii-la-na kala ma si ŋaa, di ma nii ŋaa wu-bɔmɔ-la, ma bira bi wii-kala kenɛ di ma bul. Ma sii ŋaa ŋii, ma titia laa cheerin nɛ ŋii ɛ. ² Wia si jon cheerin pi ma nialin sii ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ deenba, la jima ari u ken wutitii nɛ. ³ Ama ma-na si jon

cheerin pi niaa aŋ ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ deenba ma titia le, ma biina ari ma jaŋ wuo fá lel Wia nisin le duu sí ma sariya dii koo? ⁴ Wia si ken zile kinken a ken kenyiri nii, ma bene ari u bi kun ŋaa? Ma bi jin ari Wia si ken zile nii, duu che di ma birima lii ma haacheba le nee? ⁵ Ma tuɔŋ dolie. Ma via di ma birima lii ma haacheba le. Ma wasa ŋaa Wia baaniŋ faasa sisii ne. Tapulii-la u si jaŋ dii dunia niaa sariya, u jaŋ dii sariya ari wutitii di niaa na. Bua-la le u baaniŋ jaŋ sii ma nyuŋ kinken kinken. ⁶ U jaŋ tin nuu-kala u time a mage nii u si tin u tintinŋaa mage. ⁷ Nialin si ken kenyiri aa ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ, a ŋaa nii a chiche di ba na pulumun a laa yirin Wia sipaan, a chiche miisi-la si bi dere, Wia jaŋ joŋo piba. ⁸ Ama nialin síi to ba titia tuɔɔrun le aŋ via wutitii-la, aŋ tuto wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ le, Wia jaŋ na baaniŋ ba nyuŋ kinken di ba na heen. ⁹ Nuuna kala síi ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, heen jaŋ kenu. Hee-la jaŋ laa sipaan ken Juu tinŋaa ne, aŋ-na ku ken nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa maa. ¹⁰ Ama nuuna kala síi ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ, u jaŋ na pulumun Wia sipaan, a laa yirin, a hoŋ ari yarifielaa, Juu tinŋaa ne jaŋ laa sipaan, aŋ ka nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa tuto, ¹¹ beɛ wiaa Wia bi niaa kaa pɔre.

¹² Wiaa ne Moosis fa ŋmuŋsa bil di niaa tuto. Nialin si biba jin aŋ ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, ba jaŋ suu. Di ba ne suba, wialin dee Wia jaŋ kaa dii ba sariya. Nialin ma si jin wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto aŋ ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, di ba ma ne suba, Wia jaŋ to wialin le ne a dii ba sariya. ¹³ Nialin si nii wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, u nii bi jaŋ ŋaa di ba ken tuɔ-

pula Wia teen. Ama nialin sii to wialin Moosis si nmuṅsa bil di niaa tuto, ba ne jaŋ keŋ tuɔ-pula Wia sipaan. ¹⁴ Nialin si bi Juu tinŋaa ṅaa, ba bi wialin Moosis si nmuṅsa bil di niaa tuto jin. Ama di ba tuɔbiinaa ne daga di ba ṅaa wialin titia Moosis fa si daga di niaa tuto, ba bil niin ne ṅii ba titia le, ari ba si bi wialin Moosis si nmuṅsa bil di niaa tuto jin kala. ¹⁵ ṅii daga ari wialin Moosis fa si nmuṅsa bil di niaa tuto, ba he ba tuɔbiinaa tuon ne. Ba tuɔbiinaa ne dage ṅii. Di ba ne cheye, ba tuɔbiinaa yie dageba ne. Di ba ne bira bi cheye maa, ba tuɔbiinaa bira yie dageba ne. ¹⁶ U jaŋ nage ṅii tapulii-la Wia si jaŋ dii niaa sariya. Ba dage ṅii ne Wia wu-zomɔ-la tuon mi si bula pima. Chee-la Wia jaŋ keŋ wialin niaa si kaa faa a kaa ku lii pulumuŋ tuon, a to Yesu Kirisito le a dii ba sariya.

Juu tinŋaa ne jin wialin Moosis fa si nmuṅsa bil di niaa tuto

¹⁷ Ka ṅ-na nii-la si keŋ ṅ titia yiyire Juu tiina a jijegili wialin Moosis fa si nmuṅsa bil di niaa tuto, a bibigisi ṅ titia le ari ṅ jin Wia ne, ¹⁸ ṅ jin wii-la Wia si cho di ṅ ṅinṅaa ne. Ba dagin wialin Moosis si nmuṅsa bil ne, ṅii ne tii ṅ jaŋ wuo jin wii-la si zomɔ. ¹⁹ ṅ jima ari ṅ ne ṅaa nyulimaa daa-kenne a wuo pipi nialin ma si he birimin tuon pulumuŋ. ²⁰ ṅ ne ṅaa nii-la sii dage nialin si bi wiaa jin, aa dage hanbiisin maa. Wialin Moosis si nmuṅsa bil di niaa tuto ṅaa ṅ keŋ wu-jimin ne a jin wutitii.

²¹ ṅ-na nii-la sii dage niaa, ṅ bi ṅ titia ka dagee? ṅṅ dage niaa di ba sí gaa, aṅ titia gigaa. ²² ṅ-na

nii-la si si di niaa sí ba dɔŋsun haalaa che, aŋ titia chiche niaa haalaa. N̄ si η bere vuiaa ne, aŋ mu gigaa kiaa vuiaa diisin̄ le. ²³ N̄-na bigisi η titia le ari η jin̄ wialin̄ Moosis si ηmun̄sa bil di niaa tuto ne, aŋ chichei wialin̄ a hihiiɛ Wia. ²⁴ Wia tenin̄ tuɔŋ ba ηmun̄ɛ ηii ne a bul, “A tin̄ ma Juu tin̄ŋaa wiaa, nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa tuuse Wia jon̄ŋoo.”

²⁵ Di ma nii keri ma penee aŋ tuto wialin̄ kala Moosis si ηmun̄sa bil di niaa tuto, ma penee kerin̄ keŋ bubuɔŋ ne, ama di ma níi chei wialin̄ Moosis sí bile, u naga ari ma bi ma penee kere. ²⁶ Di nii-la si bi u penin̄ kere níi to wialin̄ Moosis si ηmun̄sa bil di niaa tuto, ma bi jin̄ ari Wia jan̄ benu ari u keri u penin̄ neɛ? ²⁷ Nii wiaa nialin̄ si bi ba penee keri aŋ tuto wialin̄ Moosis si ηmun̄sa bil di niaa tuto, ba jan̄ jon̄ cheerin̄ pima. Ma niaa deen̄ba jin̄ wialin̄ Moosis si ηmun̄sa bil ne a kikeri ma penee maa, aŋ ka ma chichei wialin̄. ²⁸ N̄ yaraa wu-ŋaalaa dee bi ŋaa η ŋaa Juu tiina. N̄ si keri η namia ma ta dee bi tii. ²⁹ Ama nii-la si ŋaa Juu-titii, u tuɔŋ wu-ŋaalaa le ne tii u ŋaa Juu tiina. Nii-la si keŋ tuɔ-pula, u ne nii-la si keri u penin̄. Wia Din̄-zɔŋ-la ne jan̄ wuo ŋaa ηii pin̄, η si keri η yaraa namia ta dee. Wia ne jan̄ beɛɛ u tiina le, nuhuobiine dee bi jan̄ beɛu le.

3

¹ Beɛ ne saa Juu tin̄ŋaa kaa kii nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa? Ba sii keri ba pene-la maa, u bubuɔŋ ne beɛ? ² Wiaa yuga ne Juu tin̄ŋaa kaa kii nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa. Wialin̄ kala tuɔŋ wu-balin̄ ne ŋla: Juu tin̄ŋaa ne Wia jon̄ u niin̄ wiaa pa.

³ Ka di Juu tinŋaa doŋsun ne bi Wia niŋ wialŋ yarida ŋaa, u jaŋ wuo leŋ di Wia sí wutitii keŋ koo? ⁴ Ai. Di niaa kala ne paala ŋaa wu-nyiaraa maa, Wia-na jaŋ keŋ wutitii. Ba ŋmuŋse ŋii ne Wia teniŋ tuoŋ a tige Wia le. Ba si,

“U maga di ba na di wialŋ ŋ sí bul ŋaa wutitii ne,
di ba ne joŋ cheeriŋ pipiŋ maa, di ŋ kiaa ha siŋ.”

⁵ Ka di la wu-bomɔ-la la sí ŋaa, di ba ní che di ba dage di Wia keŋ wutitii, beɛ ne laa che di la bul? Mii che di mi bul nuhuobiine tuɔbiinaa wiaa ne a piɛse: Di Wia ne doŋisela a tiŋ la wu-bɔŋŋɔɔ wiaa, u kiaa bi siŋ u si ŋaa ŋii, koo? ⁶ Ŋii dee. Di Wia ne fa bi wutitii keɛ, eɛ ne u fa jaŋ wuo dii dunia niaa sariya? ⁷ Ama di mi wu-nyiarila ne wuo leŋ di Wia wutitii-la chaasa chiŋ a laa yiriŋ puu, beɛ ne tii saa u jaŋ dii mi sariya a bul di mi ŋaa haache tiina ne, a joŋ cheeriŋ pimi? ⁸ Di ŋii ne fa, mi fa jaŋ bul di má leŋ di la ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ a na wu-zɔŋŋɔɔ. Niaa doŋsun paala tuusela ne aŋ bul di la dage di nuu ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, u jaŋ na wu-zɔŋŋɔɔ. Wia jaŋ joŋ cheeriŋ pi niaa deŋba. U ne ŋaa ŋii, u kiaa jaŋ siŋ.

Nuu-kala bi tuo-pul tiina ŋaa Wia sipaŋ

⁹ Eɛ ne saa? Ma biina la Juu tinŋaa kpia nialiŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa neɛ? Ai, la biba kpia. Mi laa sipaŋ bul ari nialiŋ si ŋaa Juu tinŋaa ari nialiŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa kala, ba ŋaa haache timma ne. ¹⁰ Ba ŋmuŋse ŋii ne Wia teniŋ tuoŋ a bul,
“Nuu-kala bi tuo-pul tiina ŋaa Wia sipaŋ, ni-bala ma bi tuo-pul tiina ŋaa.

- 11 Nuukala siaa bi suro duu jin Wia wialin bubuon, nuukala ma bi Wia bee chiche.
- 12 Nuukala jon hariŋ yia Wia ne a kala njaa wu-bonjoo.
Nuu-kala bi wu-zon ka nja. Ni-bala ma tuo.
- 13 Ba niin wu-bulaa nage buo-surun sii suore nii ne.
Ba bul wiaa nyinyise niaa.
Wii-kala ba si yie bul ken huon ne a nage dimin huon.”
- 14 “Ba yie nmiesa hihe niaa le, a nina baaniŋ niaa nyun kinken.”
- 15 “Ba baaniŋ bi diene an sisii. Di ba baaniŋ ne sie, ba yie fa lima lima a mu kpukpu niaa.
- 16 Di ba ne mu lee-na kala, ba yie chei lee-la ne a nja niaa tuosaa chei.
- 17 Ba bi jin ba si jan nja nii di ba di niaa sin.”
- 18 “Ba bi Wia ma ka fa.”
- 19 La jima ari wialin Moosis si nmunsa bil di niaa tuto, duu ne dage wii-kala, nialin sii to wialin ne u daga pipa. Nii wiaa nuukala bira bi jan wuo bul wii-kala, dunia nuukala jan laa cheerin Wia sipaan. 20 Nuukala bi jan wuo to wialin Moosis si bile le a wuo ken tuo-pula Wia sipaan. Wialin Moosis si bile di niaa tuto ne dagela la jin ari nuukalaa nja haache ne.

Nuu-kala si laa Yesu wiaa dii ken tuo-pula Wia sipaan

- 21 Ama leele Wia suri wonbiiŋ ne di niaa to a ken tuo-pula u sipaan. U wonbii-la bi wialin Moosis si bile le lia. Ama wialin Moosis si bile ari wialin nialin fa si bula, Wia Din-zon-la dolun

le, ba kala fa bul wonbii-la wiaa ne. ²² Nialin si laa Yesu Kirisito wiaa dii, nialin si n̄aa Juu tinŋaa koo nialin si bi Juu tinŋaa n̄aa kala, ba ne jan ken tuɔ-pula u sipaan. U biba kaa pɔre, ²³ beɛ wiaa nuu-kala ken haache ne a bi Wia wuo china kpikpage. ²⁴ Ama Wia lahɔrimɔ le ba ken tuɔ-pula ne u sipaan. Yesu Kirisito ne laaba ta a n̄aa ba n̄aa tuɔ-pul timma Wia sipaan. U n̄aa nii chɔgita ne. ²⁵ Wia lenje Yesu Kirisito suu a jon u chalin jaase, di Wia jon u baanin ta, baan-la u fa si na a tin la haacheba wiaa, an jon la haacheba a chela. Nii-la kala si laa Yesu Kirisito wiaa dii jan laa chɔgita deen. Wia ken wutitii a dage nii ari u fa ken kenyiri ne, a bee kieli nuhuobiinee haache. ²⁶ Leele Wia bira bi nii ka n̄aa. U dage niaa kala haacheba a piba ne. Ama u dage duu ken wutitii, beɛ wiaa di nuu-kala ne laa Yesu wiaa dii, u jan ken tuɔ-pula Wia sipaan.

²⁷ Wu-beɛ ne saa la jan kaa bigisi la titia le? Wii-kala tuo. Beɛ ne tii? Wu-zomɔ-la la si n̄aa ne tii? Ai, ama la yarida ne tii la bira bi wii-kala kene di la bigisi la titia le. ²⁸ La n̄aa yarida ari nuu jan wuo na tuɔ-pula Wia sipaan a tin u si laa Yesu dii le. Di la n̄ii to wialin Moosis si bile, la bi jan wuo ken tuɔ-pula deen Wia sipaan. ²⁹ Ma biina ari nialin si n̄aa Juu tinŋaa dunɔn̄a ne jan wuo to Wia? Ai. Nialin si bi Juu tinŋaa n̄aa ma jan wuo tou. ³⁰ Wia si n̄aa kubala, u jan len di nialin s̄ii keri ba penee ken tuɔ-pula a tin ba si laa Yesu wiaa dii wiaa. Nialin ma si bi Juu tinŋaa n̄aa, u jan len di ba ma ken tuɔ-pula a tin ba ma si laa Yesu wiaa dii wiaa. ³¹ La saa jan wuo jon wialin Moosis si bile a ta, a tin la yarida wiaa

koo? Ai, la yarida-la leŋe Moosis si bil wialin wasa zɔŋ nɛ.

4

Abiraham si laa Wia dii nɛ tii u keŋ tuɔ-pula Wia sipaan

¹ Wu-bɛɛ nɛ saa la keŋ di la bul a tige la naabalima Abiraham lɛ, nii-la lɛ la kala si to a ku ŋaa u nihee? ² Di Wia nɛ fa leŋe u keŋ tuɔ-pula u sipaan a tin u wu-zɔmɔ-la u si ŋaa lɛ, u fa jan wuo bibigisi u titia lɛ, ama Wia teenj dee.

³ Wia tenin tuɔŋ ba bula ari Abiraham laa Wia dii nɛ. U yarida-la nɛ tii Wia ŋaa u keŋ tuɔ-pula u sipaan. ⁴ Di nuu nɛ tin tinŋinŋaa, u maga di ba timu nɛ. Ku-la ba si joŋo timu, u bi naga ari chɔgita nɛ ba joŋo pu. U tima nɛ a laa. ⁵ Ama nii-la si bi wu-zɔŋŋɔɔ ka ŋaa aŋ ŋaa Wia yarida, a laa dii ari Wia jan wuo ŋaa di nii-la si ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ na tuɔ-pula u sipaan, u yarida-la jan ŋaa duu keŋ tuɔ-pula Wia sipaan. ⁶ La naabalima Devit ma fa bul nii nɛ. U si di Wia nɛ leŋe di nuu keŋ tuɔ-pula u sipaan, ka u bi nii ŋaa a tin u tiina wu-zɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ lɛ, u tiina tuɔŋ jan tɔɛ. Nla nɛ Devit bul:

⁷ “Nialin wu-bɔŋŋɔɔ Wia si joŋo cheba a keŋ ba haacheba faa,
nuu-kala bira bi na a kaa mu wuu, ba tuɔŋ jan tɔɛ.

⁸ Nii-la ma Wia si bi u haachebaa beŋ, u ma tiina tuɔŋ jan tɔɛ.”

⁹ Tuɔtɔruŋ deen wiaa saa Devit si bula, u ŋaa nialin sii keri ba penee dunɗunɗa kuŋ nɛɛ? Ai, nialin ma si bi ba penee keri, ba ma tiuu nɛ. La

laa sipaanj bul ari yarida ne tii Abiraham kenj tuo-pula Wia sipaanj. ¹⁰ Bua beε le ne Wia nja wiinj deenj Abiraham le? U nja nii bua-la le duu keru u peninj ne koo duu ha bi u peninj kere neε? U nja nii duu ha bi u peninj kere. ¹¹ Abiraham si keru u peninj nii nja magil ne. Uu dage ari u si nja Wia yarida ne tii u kenj tuo-pula u sipaanj, ka u ha bi u peninj kere. U nii nja Abiraham ku nja nialinj kala si bi ba penee kere naabalima. Nialinj si kenj tuo-pula Wia sipaanj a tinj ba yarida wiaa, Wia leje ba ma nja Abiraham nihee. ¹² U ne nja nialinj si keru ba penee ma nyimma. Ama u bi naga ba si keru ba penee dunɖunja wiaa ne tii u nja ba nyimma. Ba kenj yarida a pe ba penee kerinj le ne, ari Abiraham ma fa si kenj yarida nii, an-na keru u peninj.

A tinj la yarida wiaa, la ma janj wuo kenj tuo-pula Wia sipaanj

¹³ Abiraham ari u doho niaa ne Wia fa bula pa di ba janj dii dunia. U bi naga Abiraham fa si to wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto ne tii Wia bul nii. Ama Abiraham fa si nja Wia yarida ne tii Wia lej u kenj tuo-pula u sipaanj. ¹⁴ Di nialinj sii to wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto, di ba dunɖunja ne fa janj dii dunia, nii-na niaa yarida fa nja pei ne. Wialinj Wia si bula ma fa nja pei. ¹⁵ Wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto nja Wia baaninj sisii niaa nyunj ne, beε wiaa ba bi baa to. Di wialinj Moosis fa si bile ne fa tuo, niaa fa bi wialinj ka chei.

¹⁶ Wii-la Wia fa si bula ari u janj nja a pi Abiraham ari u doho niaa, u janj jonjo piba

chogita a tin u sí fába nennige nii. Ba yarida wiaa ne tii u jan joŋo piba. U bi naga ari u joŋo pi nialin sí to wialin Moosis si bile dunɗa ne, ama ba di nialin kala si ŋaa yarida ari Abiraham fa si ŋaa yarida nii, ba kala ne u joŋo pa, nialin si keri ba penee ari nialin si bi ba penee kere kala, beɛ wiaa Abiraham ne ŋaa la kala nyimma Wia sipaan. ¹⁷ Ba fa ŋmunɗe nii ne Wia tenin tuɔŋ. Wia bula a tige Abiraham le a bul,

“Mi leɗe ŋ ŋaa ta-geɗtisin yuge nyimma ne.”

Wia-la si wuo leɗ kialin kala si suba, di ba sii suun le a keɗ miisin, aɗ bira wuo dage wialin si jan ŋaa aɗ ha bi ŋaa, Wia deen ne Abiraham laa dii. ¹⁸ Wia fa bula pi Abiraham ari u jan ku ŋaa ta-geɗtisin yuge nyimma. U fa bi maga di Abiraham yiyiele wiin deen, aɗ ka u via aɗ haa yiele. Nii wiaa u sene ku ŋaa ta-geɗtisin yuge nyimma ari Wia fa si bul nii pu. Wia fa bula pu a bul di u doho niaa jan yuge a mage cheɗwulaa. ¹⁹ Bua-la le Wia fa si bul nii pi Abiraham, di Abiraham ka mua ka duu yi jisin zolo. U jima ari u hiesa ne, u yaraa bira bi dolun kene. U haala Saara ma ta ŋaa ha-piri ne a ma hiese, a bi bii wuo lul. Ari u si hiesa nii kala, u ha keɗ yarida. ²⁰ Wia si bul nii pu, u bi u titia kaa bibegili a leɗ u yarida. U chin u yarida-la le ne a keɗ dolun, a didenne Wia. ²¹ U paala chaasa keɗ yarida ne worun ari Wia si si u jan ŋaa wiila, u jan sene ŋaa. ²² A tin u si keɗ yarida nii wiaa, Wia leɗ u keɗ tuɔ-pula u sipaan. ²³ Ba fa si ŋmunɗa a bul di Wia ne leɗ Abiraham keɗ tuɔ-pula u sipaan, Abiraham dunɗa wiaa dee ba

ŋmunŋse nii. ²⁴ Ba ŋmunŋse nii la ma wiaa ne, la nialin si laa dii ari Wia chise la Tiina Yesu suun le. U jan len di la ma ken tuo-pula u sipaan, ²⁵ bee wiaa u len Yesu suu a tin la haacheba wiaa ne, a bira len u sii suun le di la ken tuo-pula u sipaan.

5

A tin Yesu Kirisito wiaa la di Wia ŋaa sima

¹ La si ken tuo-pula Wia sipaan a tin la yarida wiaa, Wia to la Tiina Yesu Kirisito le ne a len la ŋaa sima. ² A tin u wiaa, la ken wonbiin di la mu Wia teen, duu fala nennige a pela le. Dime ne la he leele aa juose, a ken yielaa ari la si jan kpa Wia yiri-la chee don. ³ Nii ma dunɔɔna dee, la haa juose ne ari hee-la kala la ha sii na a tin Kirisito wiaa, bee wiaa hee-la jan len di la wuo ken kenyiri. ⁴ Di la ne ken kenyiri, u jan wuo len di la wuo chin la yarida naan le kpan kpan. Di la ne chin la yarida naan le kpan kpan, la jan ken yielaa. ⁵ La si ken yielaa nii, la bi jan ko di la dii hiisin, bee wiaa Wia chola ne kinken. U jon chonu-la a he la tuon le ne. U ŋaa nii u Din-zon-la u si jon pila dolun le ne.

⁶ Bua-la le la fa si bi dolun kene di la wuo pe la titia le, Kirisito laa la haache tinŋaa nyun suu ne. ⁷ U ŋaa wu-haa ne ari nuu si jan laa tuo-pul tiina nyun suu. Ari nii kala, ŋ bi poɔ nuu jan ken nyu-duon a wuo laa ni-pula nyun suu. ⁸ Ama Kirisito suu la wiaa ne bua-la le la ha si ŋaa haache tinŋaa. Wia dagela nii ari u chola ne kinken. ⁹ Kirisito si suu nii a len la ken tuo-pula u teen, u jan bira laala tapulii-la u si jan na

baaniŋ dunia niaa nyuŋ. ¹⁰ La di Wia faa yuo doŋo ne. Ama Wia leŋe la ŋaa sima a tiŋ u Bie si suba wiaa. Lele Kirisito weye ne. Kirisito si weye ŋla, la duu ŋaa sima ne, u jaŋ wuo faasa pela le, a wuo laala ta tapulii-la le Wia si jaŋ dii dunia niaa sariya. ¹¹ Nii ma duŋduŋa dee, la to la Tiina Yesu Kirisito le ne a na Wia si nage nii kala. Nii wiaa la tuoŋ tore Wia nyuŋ ne. La Tiina Yesu Kirisito ne ŋaa la di Wia siŋ.

Adam keŋ suuŋ ko, Yesu Kirisito ne keŋ miisiŋ ko

¹² Haache to ni-bala le ne a ku juu dunia. Haache-la ne tii suuŋ juu dunia. Nu-kala saa si ku ŋaa haache tiina, nii ne tii suuŋ juu dunia niaa kala a tiŋ haache-la wiaa. ¹³ Haache fa he dunia le, di Wia ha bi wialiŋ joŋo pi Moosis di niaa tuto, ama bua-la le ba fa bi cheeriŋ joŋo pi nialiŋ si bi Moosis ŋi-la jiŋ. ¹⁴ A chiŋ Adam bua-la le a kaa kuko Moosis ma miisiŋ le, suuŋ ne laa dunia kala. Niaa doŋsuŋ fa he dime, ba haacheba bi Adam haache-la naga, ama suuŋ laaba maa. Adam ne fa ŋaa nii-la si jaŋ ko mimaariŋ.

¹⁵ Ama Wia zile ku-la kii Adam haache-la. Niaa yuga ne a suu a tiŋ ni-bala haache wiaa. Ama Wia fala nennige a joŋ u zile ku-la pila, u ne paala yuga kii haache-la. Yesu Kirisito ne ŋaa zile ku-la. U lahoŋimo le u pe niaa le yuge kiŋkeŋ kiŋkeŋ. ¹⁶ Haache to ni-bala le ne a juu dunia. Wia zile ku-la ma to ni-bala le ne a juu dunia. Ama ba balia kala bi kubala ŋaa. A tiŋ ni-bala haache-la wiaa Wia dii la sariya a joŋ cheeriŋ

pila. Ama niaa si yuga a ŋaa haache-la wiaa, Wia jon u zile ku-la pila a jon la haacheba chela, a len la ken tuo-pula u sipaan. ¹⁷ Ni-bala haache wiaa ne len suun laa dunia tii. Wialin Yesu Kirisito dunduna si ŋaa pila, ba ha yuga kii ni-bala-la haache-la timin. Wia to Yesu le ne a fala nennige worun, a len la ken tuo-pula u sipaan chogita. Nialin si laa kiaa deenba, ba jan ken miisin (a dii dunia) a tin Yesu Kirisito wiaa.

¹⁸ Ni-bala haache si wuo len nuu-kala laa cheerin Wia teen nii, nii ne ni-bala tuo-pula wu-ŋaalaa ma jan wuo len di nuu-kala ken tuo-pula Wia sipaan a ken miisin. ¹⁹ Ni-bala si via Wia niin ne ŋaa niaa yuge a ŋaa haache tinŋaa. Nii titia ne ni-bala si to Wia niin ne wuo ŋaa niaa yuge a ken tuo-pula Wia sipaan. ²⁰ Wialin Moosis fa si bile di niaa tuto ne ku wasa len haache purike dunia le. Ama haache-la si ku wasa purike, nii ne Wia ma faasa fala nennige a wasa pela le worun. ²¹ Haache si ken dolun a laa dunia dii, nii ne ken suun kaa ko. Wia ma saa ken la miisin dolun a fa dunia niaa nennige a kieli, a peba le. U to la Tiina Yesu Kirisito tuo-pul wu-ŋaalaa le ne a len la ken tuo-pula u sipaan, a ken miisi-la si bi dere.

6

Wii-chuole liin fonun bubuon

¹ Bee ne saa la jan bul? La haa ŋaa wu-bonhon di Wia faasa fifala nennige a pela le koo? ² Ai, la si liise la titia wu-bonhon ŋaanin le nii, ee ne la jan bira ninnaa wu-bonhon? ³ Ma kala jima ari

ba si foma Wii-chuoƼe liiŋ Yesu Kirisito doluŋ Ƽe nii, u si suu nii, ma ma suba nƼ. ⁴ Ba si fola Wii-chuoƼe liiŋ nii, u naga la duu kala suba nƼ ba joŋo hugi. Ba ŋaa nii di la wuo jiŋ ari Kirisito si sii suuŋ Ƽe nii u Nyimma doluŋ Ƽe, la ma wuo keŋ mii-faliŋ a tuto wonbii doŋ.

⁵ La duu kala si suba nii, la kala ma jaŋ bira sii suuŋ Ƽe. ⁶ La jima ari ba si keŋ Kirisito kpaase daa-gƼƼƼ nyuŋ nii u suu, ba kpaasu ari la wu-boŋŋoo kala nƼ. U ŋaa nii a wuo yuo dii dol-la la fa si kene a ŋiŋaa wu-boŋŋoo nƼ, di la bira sí haache yosuŋ ŋaa. ⁷ Di nuu-kala nƼ suba, Wia liisu u haache Ƽe nƼ. Nuu-kala bira bi jaŋ joŋ cheeriŋ pu. ⁸ La laa dii ari la di Kirisito kala si suba nii, la duu kala jaŋ sii suuŋ Ƽe a keŋ miisiŋ. ⁹ La jima ari Wia si chise Kirisito suuŋ Ƽe nii, u bira bi jaŋ suu, nii wiaa suuŋ bira buu wuo. ¹⁰ U si suu nii, bala duŋduŋ nƼ u suu. U suba duu keŋ haache doluŋ nƼ chei. U si sii suuŋ Ƽe a keŋ miisiŋ nii, u joŋ u miisiŋ a pi Wia nƼ. ¹¹ Nii wiaa u maga di ma biine ma titia Ƽe ari ma ma suu haache wiaa nƼ, a joŋ ma miisiŋ a pi Wia, beƼ wiaa ma di Kirisito kala ŋaa kubala nƼ.

¹² Ma saa sí leŋe di haache tii ma yaraa, di ma to u niŋ Ƽe a ŋiŋaa ma titia tuotoƼe wu-ŋaalaa. ¹³ U bi maga di ma joŋ ma yaraa naŋdaasiŋ doŋsuŋ pi haache a kaa ŋaa wu-boŋŋoo. Ama má joŋ ma titia pi Wia. Ma-na nage nialiŋ si sii suuŋ Ƽe a keŋ miisiŋ nƼ. Má saa joŋ ma yaraa naŋdaasiŋ kala a pi Wia duu wuo leŋ di ma ŋaa tuo-pul wiaa. ¹⁴ Haache bira bima wuo, beƼ wiaa Wia lahɔrimo Ƽe nƼ ma keŋ miisiŋ, wialiŋ Moosis

fa si bile di niaa tuto dee.

La ŋaa Wia yosuŋ ne lɛɛɛ

¹⁵ La si keŋ miisinj Wia laħorimo lɛ, wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto lɛ dee, u ŋii wiaa saa la ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ koo? Ai, u bi wonbii ŋaa. ¹⁶ Ma jima di ma ne jonj ma titia a pi nuu a tuto u niinj lɛ, ma ŋaa nii-la ma sii to yosuŋ ne. Di ma ne jonj ma titia a he haache nisinj lɛ, ma janj suu. Di ma ne biraa to Wia niinj ma lɛ, ma janj keŋ tuɔ-pula Wia sipaanj. ¹⁷ Ama laa lolle Wia ari ma nialinj fa si ŋaa haache yosuŋ, ma lɛɛɛ jonj ma tuɔŋ kala aa to Wia wialinj ba si dagema di maa to. ¹⁸ Wia si liisema haache nisinj lɛ ŋii, ma miira ku keŋ ma titia a kaa ŋaa tuɔ-pul kenne yosuŋ ne. ¹⁹ Mi si bul yosuŋ wiaa ŋii, u ŋaa wu-kaa-magisii ne mi magise, di ŋii dee ma bi u bubuɔŋ wuo jinj. Ma fa si jonj ma titia a he disinninj ari wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ lɛ, ŋii titia ne ma maga di ma lɛɛɛ jonj ma nanɗaasiŋ kala a he tuɔ-pul wu-ŋaalaa lɛ, di ma bira sɨ disinninj keŋ anj keŋ tuɔ-pula.

²⁰ Bua-la lɛ ma fa si jonj ma titia he haache nisinj lɛ a ŋaa u yosuŋ, ma fa laa ma titia ne tuɔ-pul wiaa ŋaaniŋ lɛ. ²¹ Wiaa deenba ma fa sii ŋaa, nyuuru beɛ ne ma na? Wialinj miira ŋaa hiisinj keŋma ne lɛɛɛ. Ba diderinj ne saa ŋaa suuj. ²² Ama lɛɛɛ Wia laama ta ne haache nisinj lɛ. Ma ŋaa Wia yosuŋ ne lɛɛɛ. Ma nyuuruj ne, ma bira si bi disiŋ kala kene, ma saa janj keŋ miisi-la si bi dɛɛ. ²³ Time-la ba si yie jonjo tinj haache ne ŋaa suuj. Ama Wia zile ku-la u si jonjo pila ne ŋaa miisi-la si bi dɛɛ, a tinj la Tiina Yesu Kirisito wiaa.

7

Wia Diŋ-zoŋ-la pila doluŋ di la ŋaa wialin sŋi tɔre Wia tuoŋ

¹ Mi naanɓiirin, ma ŋaa nialin si jin wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto ne. Ma jima ari nuhuobiine yie mage duu tuto wialin ba si bile ne duu ne he u miisin le, see duu suba. ² Di haala ne ken bala, u bala ne tiuu. U yie mage duu tuto u bala niin ne, bua-la le u bala si he u miisin le. Di u bala-la ne suba, haal-la laa u titia ne u bala nisin le. U bira bi u bala niin to. ³ Di u bala ne ha he u miisin le, ka u viau aŋ mu jaa baal doŋ, u juu baal-la u si via haache le ne. Ama di u bala ne suba, u laa u titia ne u bala-la si suba nisin le. Di u ne jaa baal doŋ maa, u bira bi u bala-la si suba haache le jua.

⁴ Mi naanɓiirin, nii titia ne ma ma nage. Ma suu wialin ba si bile di niaa tuto tuoŋ ne, bee wiaa Kirisito si suu nii, ma duu kala ne suba. Leele nuu doŋ ne tiima, nii-la si sii suuŋ le. U ŋaa nii di la wuo tin tɪŋ-tɪŋ-zoŋŋoo a pi Wia ne. ⁵ Bua-la la sŋi to la tuotore wu-ŋaalaa harin, wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto ne fa ŋaa di sima kenla di la ken la yaraa ŋiŋaa wu-boŋŋoo, wialin si jaŋ kenla mu he suuŋ bua le. ⁶ Ama leele Wia liisela wialin Moosis fa si bile le di niaa tuto. La tuotore wu-ŋaalala-la fa kenla kaa ŋaa yosuŋ ne. Ba le ne la suu. Leele la wuo tuto wonɓii doŋ ne, a tin tɪŋ-tɪŋŋaa aa pi Wia. Wia Diŋ-zoŋ-la ne dagela nii, wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto dee.

Wialin Moosis fa si bile ne dage haache si nage nii

⁷ Bɛɛ ne saa laa che di la bul? Wialin Moosis fa si nmuɲsa bil di niaa tuto nɔa haache wiaa neɛ? Ai, nii dee. Ama wialin Moosis fa si bile ne leɲe mi jin haache si nage nii. Di wialin Moosis si bile ne fa bi daga a bul di la si wialin ba sii kisu hienu, mi fa bi jan jin ari u nɔa haache ne. ⁸ Ama wialin Moosis fa si nmuɲsa bil di niaa tuto si he dime nii, haache na wonɓiin duu nyisemi he di mi hihiene wialin ba sii kisu. Di wialin Moosis fa si bile wiaa dee, haache-na fa nɔa kusuu ne. U fa bi dol kene. ⁹ Bua-la le mi fa ha si bi wialin Moosis fa si bile jin, mi fa hono ne ari yarifiɛlaa. Nii ne mi ku jin wialin Moosis fa si bile di niaa tuto. Mi si ku jin wialin nii, haache fa si nage ni-suun mi teen, u miira ku ken dolun a nɔa mi miira nage ni-suu. ¹⁰ Wialin Moosis fa si bile fa maga di ba leɲ di mi hon ari yarifiɛlaa, ama ba miira nɔa mi nage ni-suu ne. ¹¹ Wialin Moosis fa si nmuɲsa bil di niaa tuto si he dime nii, haache na wonɓiin duu nyisemi a he suun bua le. ¹² Wialin Moosis fa si bile di niaa tuto saa bi disinnin kene, wii-la kala si he wialin tuon ma bi disinnin kene. Ba kala nɔa wutitii ne a zon. ¹³ Wii-la si nɔa wu-zon ne saa nɔa mi suu koo? Ai, nii dee. Haache ne nɔa mi suu. U ken wialin si zomɔ ne a kaa nɔa mi suu. U nɔa nii di la wuo jin haache si nage nii. Wialin Moosis fa si nmuɲsa di niaa tuto, nɔa la jin ari haache bomɔ ne kinɓen.

Wia ne laala haache nisin le a tin Yesu wiaa

14 La jima ari wialin Moosis fa si bile ŋaa Wia Diŋ-zoŋ-la niin wiaa ne. Ama mi-na ŋaa nuhuobiin ne, nii-la yaraa si jan pua. Haache kenmi ne mi ŋaa u yoŋ. 15 Mi bi jin wii-la kala si kenmi, bee wiaa mi bi wii-la mi si cho di mi ŋaa ka ŋaa, ama wii-la mi si bi cho ne mii ŋaa. 16 Mi sii ŋaa wii-la mi si bi cho di mi ŋaa, u daga ari mi seye ari wialin Moosis fa si bile zomɔ ne. 17 Nii wiaa mi titia dee bi wii-la ka ŋaa. Haache-la si hemi le ne nii ŋaa. 18 Mi si ken nuhuobiine yaraa nii, mi jima ari wu-zoŋŋoo ŋaanin bimi le he. Mi fa cho di mii ŋaa wu-zoŋŋoo ne, a ŋaa lulɔl. 19 Wu-zomɔ-la mi si cho di mii ŋaa, mi bibaa ŋaa, ama wu-bomɔ-la mi si bi cho di mii ŋaa, ba ne mii ŋaa. 20 Mi si ŋaa wii-la mi si bi cho di mii ŋaa, u naga ari mi dee bi ŋaa, ama haache-la si hemi le ne ŋaa.

21 Mi leele na ari mi nagisin ne nii. Di mi nii che mi ŋaa wii-la si zomɔ, wii-la si bi zoŋ yie he mi nyun le. U ne saa mi yie ŋaa. 22 Mi cho wialin Wia si daga ne mi tuon le, a cho di mii ŋaaba. 23 Ama mi na ari wu-tanii ne miira hemi le aa tin, a ken mi tuobiin-zomɔ-la baa yuo doŋo. Wiin deen leŋe mi ŋaa haache-la si hemi le yoŋ ne a tuto u niin wiaa le. 24 Mi lele ne. Wialin si hemi le kenmi kaa mu suun bua ne. Kubee ne jan laami ba le? Wia ne jan wuo laami wiaa deenba le a tin la Tiina Yesu Kirisito wiaa. 25 Mii lolu worun. Mi titia dolun le, mi jan to Wia niin wiaa ari mi tuobiinaa dunɔna, ka di mi yaraa maa to haache niin.

8

*Má leŋ la joŋ la nyuŋ he Wia Diŋ-zoŋ-la wiaa
le*

¹ Di la di Kirisito kala ne ŋaa kubala, Wia bira bi jaŋ dii la sariya a joŋ cheeriŋ pila. ² La di Yesu Kirisito si ŋaa kubala ŋii, u Diŋ-zoŋ-la joŋ miisiŋ pila. U laala ta ne haache ari suuŋ nisiŋ le. ³ Wialiŋ Moosis fa si bile, bila le wuo pe, beɛ wiaa la yaraa bi doluŋ keɛɛ. Ama wialiŋ ba si bi wuo ŋaa, Wia wuo ŋaaba ne. Ba ne ŋla: U si che u liise nuhuobiine haache le, u ta u titia Bie u ku tuu. U yaraa nage la yaraa, duu laa la haacheba ta. U si ŋaa ŋii, Wia wuo doŋgise haache. ⁴ U ŋaa ŋii di la wuo keŋ doluŋ a ŋiŋaa wialiŋ Moosis fa si bile di niaa tuto. La nialiŋ si bi la yaraa doluŋ le ka to aŋ tuto Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, la wuo ŋaa wutitiiba-la Moosis fa si bile di laa ŋaa. ⁵ Nialiŋ kala sii to ba yaraa doluŋ le, ba joŋ ba nyuŋ kala a he ba yaraa wu-ŋaalaa le ne, ama nialiŋ kala ma sii to Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, ba ma joŋ ba nyuŋ kala a he Wia Diŋ-zoŋ-la si cho wialiŋ le ne. ⁶ Di la ne joŋ la nyuŋ a he la yaraa wu-ŋaalaa le, la jaŋ suu, ama di la ne joŋ la nyuŋ a he Wia Diŋ-zoŋ-la wu-ŋaalaa le, la jaŋ keŋ miisiŋ a hoŋ ari yarifiɛlaa, ⁷ beɛ wiaa di nuu ne joŋ u nyuŋ kala a he u yaraa doluŋ le, u ŋaa Wia diŋdoŋ ne. U bi che duu to wialiŋ Wia si daga, u paala bi wuo to. ⁸ Nialiŋ sii to ba yaraa wu-ŋaalaa le, ba bi wialiŋ Wia si cho wuo ŋaa.

⁹ Ama Wia Diŋ-zoŋ-la si hema le ŋii, ma-na bi ma yaraa wu-ŋaalaa le ka to, maa to wialiŋ Wia

Diɗ-zɔŋ-la si daga nɛ. Di Wia Diɗ-zɔŋ-la tuo nuu-kala ɛ, u bi Kirisito kuɗ ŋaa. ¹⁰ Di Kirisito nɛ hema ɛ, ma yaraa namia ha jaɗ suu a tiɗ ma haacheba wiaa. Ama Wia Diɗ-zɔŋ-la si hema ɛ, u nɛ pima miisinɗ, bɛɛ wiaa ma keɗ tuɔ-pula nɛ Wia sipaanɗ. ¹¹ Wia nɛ chise Yesu suunɗ ɛ. Di u Diɗ-zɔŋ-la nɛ hema ɛ, u jaɗ chise ma yara-la si jaɗ pua suunɗ ɛ di ma keɗ miisinɗ, ari u si chise Yesu suunɗ ɛ nii. U jaɗ to u Diɗ-zɔŋ-la si hema ɛ nɛ a ŋaa nii.

¹² Nii wiaa mi naanɓiirinɗ, u bi maga di nuu-kala fugela di la tuto la yaraa wu-ŋaalaa ɛ. ¹³ Di ma nɛ to ma yaraa wu-ŋaalaa ɛ, ma jaɗ suu. Ama di ma nɛ via ma yaraa wu-ŋaalaa, ma jaɗ keɗ miisinɗ Wia Diɗ-zɔŋ-la dolunɗ ɛ. ¹⁴ Nialinɗ kala sii to Wia Diɗ-zɔŋ-la niinɗ wiaa, ba ŋaa Wia biirinɗ nɛ. ¹⁵ Wia bi ŋaa di ma nage yosunɗ a bira fifá fawullunɗ, ama u Diɗ-zɔŋ-la lenɛ ma ŋaa u biirinɗ nɛ. Di la nii yiru, la wuo kenu yire “la Nyimma”. ¹⁶ Wia Diɗ-zɔŋ-la ari la tuɔbiinaa kala yie dage ari la ŋaa Wia biirinɗ nɛ. ¹⁷ La si ŋaa Wia biirinɗ nii, Wia jonɗ kaaa nɛ a billa ɛ, kialinɗ kala Wia si jonɗ bil Kirisito ɛ, la ma jaɗ tiiba. Di la di Kirisito kala nɛ na heɗɗ, la ma jaɗ laa yiri-la Kirisito si jaɗ laa.

Yiri-la la si jaɗ laa Wia teen

¹⁸ Mi bee na ari heɗɗ deenɗ mi sii na bi jaɗ wuo kaa magise yiri-la la si jaɗ laa. ¹⁹ Dunia kuɗ-kala nii gberu a kpil digilaa di ba na bua-la ɛ Wia biirinɗ si jaɗ laa yirinɗ. ²⁰ Tinɗimii-la dunia kaaa si maga di ba tinɗ, ba tima lol nɛ. Ba titia tuɔtorunɗ ɛ dee ba lol nii, ama Wia nɛ ŋaa ba lol. Ari nii

kala Wia ha lenje ba ken yielaa, ²¹ bee wiaa Wia jan laaba ta a liiseba suun bua le. Wia biirin si jan ko a laa yirin nii a tii ba titia, ba ma jan tii ba titia nii a ma ken yirin. ²² La jima ari dunia kiasa kala haa huuni ne, ari haala sii che duu lul aa huuni nii. ²³ Dunia kiasa dunɗunɗa dee, ama la ma nialin Wia si laa sipaan jon u Din-zon-la hela le, la maa huuni ne la tuon le duu ken la yaraa birime [di la chaasa naa u biirin] a laa yirin.

²⁴ Wia si laala ta nii, la ken yielaa. Di la ne na wialin la sii yielu, u bira bi maga di la yiyiele wii. Di nuu ne yiele kun, di u ne nau, u jan bira yiyiele ku-la wiaa? Ai. ²⁵ Ama di la nii yiele wialin la ha si bi na, la ken kenyiri a gbigbere.

La si yie ken yielaa nii a ken kenyiri, ²⁶ nii titia ne Wia Din-zon-la ma yie ko a pela le a tin la si bi dolun kene di la pe la titia le. La paala bi jin nii u si maga di la chuele Wia. Ama Wia Din-zon-la titia sul Wia a pipila. U si yie susul Wia nii aa huuni nii, la bi jan wuo ken niin a dage, ama ²⁷ Wia na nuhuobiine tuon kala ne a ma jin Wia Din-zon-la sii huuni nii bubuon, bee wiaa Wia Din-zon-la sii sul Wia a pi Wia niaa nii, Wia tuotonun le ne u yie susul nii.

²⁸ Nialin Wia si tuosa di ba naa u niaa, ba chou ne. Niaa deenba teen Wia naa wii-kala birime wu-zon ne a piba. ²⁹ Nialin Wia si laa sipaan liise, u liiseba duu kenba birime di ba nage u titia Bie ne, a len u Bie naa ba kala kuhian. ³⁰ Wia yire nialin u fa si laa sipaan liise di ba naa u niaa ne. U si yireba nii, ba ko u teen. Ba si ko nii, u lenje ba ken tuo-pula u sipaan. Nialin ma si ken tuo-pula u sipaan, u lenje ba ma pe laa u yirin.

Kuŋ-kala tuo si jaŋ wuo liisemi nii Kirisito si chomi le

³¹ Di la ne jin wiaa deenba kala, bee ne bira ka di la bul? Di Wia ne chin la harin, kubee ma ne bira ken dolun a kiila? ³² Wia paala bi u titia Bie kaa laa niaa teen. U jonu he niaa nisin le ne di ba kpuu a tin la wiaa. U si wuo nja nla, ma bi jin ari u jaŋ wuo chaasa jon kuŋ-kala ma pe pila koo? ³³ Kubee ne saa jaŋ bira jon cheerin a pi nialin Wia si liisa? Nuu tuo, bee wiaa Wia titia ne leje ba ken tuo-pula u sipaan. ³⁴ Kubee ma ne bira jaŋ wuo dii ba sariya a dogiseba? Nuu tuo, bee wiaa Kirisito suba ne, an bira sii suun le a ken miisin a hon Wia seme, ni-duon di-honun, a sul Wia pipila duu pela le. ³⁵ Kirisito si chola nii, bee kuŋ ne jaŋ bira nja di Kirisito sila cho? Wahala koo wu-juulaa, koo di ba to la naasin dudogisele, koo di losun kpula, koo di la bi gennin kene di la laale, koo di wu-bon ne gberela, koo di la ne jaŋ suu? Wiaa deenba kuŋ-kala bi jaŋ wuo nja di Kirisito bira sila cho. ³⁶ Ba nmunse Wia tenin tuon a bul nla ne:

“A tin n wiaa, laa gbera suun ne tapulii-na kala. Ba yie benla ari la nage piesee ne ba si kaa lii di ba kpu.”

³⁷ Ari nii kala, di wiaa deenba kuŋ-kala ne ku juula, la yie wuo yuo dii ne a tin nii-la si chola wiaa. ³⁸⁻³⁹ Wiin deen tuo kaa lere, mi jima kuŋ-kala tuo si jaŋ wuo liisemi nii Kirisito si chomi le. Suun, koo miisin, koo Wia tin daaraa, koo Wia bii-zonnon ari Wia bii-bonnon, koo kialin kala si he dime lele, koo kialin si jaŋ to harin ko, kialin si he wia nyun a ken dolun, koo kialin si ken

doluŋ a he tinŋeen le. Wia si to la Tiina Yesu Kirisito le a chola nii, dunia kuŋ-kala tuo si jaŋ wuo liisela chonu-la le.

9

Wia fa liise Iziral tinŋaa di ba ŋaa u niaa

¹ Mi síi che di mi bul wii-la ŋaa wutitii ne. Mi si ŋaa Kirisito nuu nii, mi bi wiaa nyia. Wia Diŋ-zoŋ-la síi beŋ mi tuobiinaa nii, u ma leŋe mi jin ari mi bi wiaa ka nyia. ² Mi tuoŋ faasa chei ne a tin mi titia niaa wiaa. Uu walimemi kinkeŋ kinkeŋ. ³ Mi fa cho di Wia ŋmiesa hemi le ne a keŋmi pore Kirisito teen, aŋ laa mi naanbiirin ari mi doho niaa kala ta. ⁴ Niaa deenba ne ŋaa Iziral tinŋaa, nialin Wia si liisa. U leŋe ba ne ŋaa u biirin a laa u yirin. Ba di Wia bil niin a pi doŋo, Wia leŋ Moosis ŋmunse wiaa piba di ba tuto, a dageba Wia chuoluŋ wonbiin, a bul duu jaŋ ŋaa wiaa pipiba. ⁵ Ba ne ŋaa la naabalimaba doho niaa Wia si liisa. Ba si lul Kirisito maa, u ma fa ŋaa la naabalimaba doho nuu ne. U-na Kirisito ne kii kuŋ-kala. Má leŋ di la denne Wia bua-na kala le a kaa mu wuu. Ami.

⁶ Ama u bi naga ari Wia si si u jaŋ ŋaa wii-la u via ne, bee wiaa Iziral doho niaa kala dee Wia leŋ ba ŋaa u niaa. ⁷ Abiraham doho niaa ma kala dee bi Wia niaa ŋaa, ama Aizik doho niaa duŋduŋa ne ŋaa Abiraham doho niaa titia. ⁸ Wiin deen daga ari nuu-kala doho bi Wia niaa doho ŋaa, see biiri-la Wia si bula di ba lul, ba ne u beŋ ba ŋaa u doho niaa titia. ⁹ U fa si bul wiaa a tige bile ba si jaŋ lul le, ŋla ne u fa bul:
 “Mi jaŋ miira ko bua deen titia le harin jina,

di ŋ haala Saara lul baal.”

¹⁰ Nii ma dunɗunɗa dee. Ribeka ma si lul biirinɗ balia-la, ba nyimma ŋaa kubala ne, u ne la naabalima Aizik. ¹¹⁻¹² Ka di Ribeka-na lul daalieri-la, biiri-la ha bi wu-zɔŋ koo wu-bɔŋ kala ŋaa, ka Wia bula pu a bul,

“Ŋ si jaŋ lul biiri-la, kuhianɗ jaŋ tima pipi ku-bie.” Nii daga ari Wia tuɔtorunɗ le ne u yire u niaa a tuɔseba, u bi naga ari ba si ŋaa wialinɗ ne tii u tuɔseba. U si yireba ne tii ba ŋaa u niaa. ¹³ Ba bira ŋmunse Wia teninɗ tuɔŋ a bul ŋla ne:

“Mi cho Jekɔb aŋ bere Iso.”

Wia keŋ wutitii ne

¹⁴ Bee ne saa la jaŋ bul? La jaŋ wuo bul di Wia bi wutitii keneɗ? Ai. ¹⁵ Wia fa bula pi Moosis a bul,

“Nialinɗ mi si liisa di mi peba le, mi jaŋ peba le. Nialinɗ ma mi si liisa di mi fába nennige, mi jaŋ fába nennige.”

¹⁶ Wiinɗ deenɗ saa bi naga nuhuobiine si cho wialinɗ a wiwalime duu ŋaaba ne tii, ama Wia si fála nennige ne tii, ¹⁷ bee wiaa ba ŋmunse Wia teninɗ tuɔŋ a tige Feero le ari Wia bula pu a bul,

“Wii-la si tii mi lenɗ ŋ dii kuorunɗ ne ŋla: mi ŋaa ŋii di mi wuo toŋ le ne a dage mi dolunɗ, di ba yire mi yirinɗ dunia kala le.”

¹⁸ Nialinɗ saa Wia si liisa duu fába nennige, uu fába nennige ne. Nialinɗ ma u si liisa di ba keŋ nyu-duonɗ a tinɗ ba haacheba wiaa, u lenɗe ba ma keŋ nyu-duonɗ ne.

¹⁹ Ma dɔŋɔ saa jaŋ wuo piɛɛ a bul, “Di Wia nii ŋaa ŋii, ɛɛ nɛ saa u jaŋ wuo joŋ cheeriŋ a pi niaa? Kubɛɛ nɛ saa jaŋ wuo keŋ kenyeri di Wia kɛnu birime?”

²⁰ Kubɛɛ nɛ kaŋ, ŋ-na nuhuobiine di ŋ laa wiaa bul Wia niinɔ lɛ? Ku-la ba si ŋaa, u jaŋ wuo piɛɛ nii-la si ŋaau a bul, “Bɛɛ nɛ tii ŋ ŋaami mi nage ŋla?” ²¹ Pupoi-mɛɛɛ jaŋ wuo loɣɛ churuŋ a kaa mɛ pupoi-zomunɔ, a bira wuo loɣɛ a mɛ pupoi-lorunɔ. Di pupoi-mɛɛɛ nɛ cho ŋii, u jaŋ wuo ŋaa. ²² Ŋii titia nɛ Wia ma jaŋ wuo ŋaa niaa lɛ. Niaa dɔŋsunɔ hɛ dime a nage pupoi-kpaaniŋ si maga di ba ŋmoo yɛɛ, ka Wia keŋ kenyeri a nyalime ŋii kala halii. U fa jaŋ wuo na baaniŋ ba nyunɔ a dage u dolunɔ, ka u wuo nyalime ²³ a tinɔ nialiŋ si nage pupoi-zɔŋŋɔɔ wiaa, niaa deenba nennige nɛ u fifá. U laa sipaanɔ liiseba di ba dii u yiri-balla. Ba nɛ u dage u yiri-baliŋ pa. ²⁴ La nɛ nialiŋ u si liisa, la kala dee bi Juu tinŋaa ŋaa, la dɔŋsunɔ ma ŋaa nialiŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa nɛ. ²⁵ Ba bul ŋla nɛ Wia teniŋ seme dɔŋɔ ba sii yire Hoziya a bul,

“Nialiŋ si bi mi niaa ŋaa,
mi jaŋ yireba mi niaa.
Nialiŋ ma mi fa si bi cho,
mi jaŋ yireba mi ni-chooloo.

²⁶ Lee-la titia ba fa si bula pi niaa ari ba bi Wia niaa ŋaa,
lee-la nɛ ba jaŋ yireba Wii-titii biiriŋ.”

²⁷ Azaaya fa ŋaa nii-la sii bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la dolunɔ lɛ nɛ. U ma fa heele bul a tige Iziral niaa lɛ a bul, “Di Iziral tinŋaa nɛ paala faasa yuga a nage hagili-bunbugulo si piŋ mugi-baliŋ niinɔ, ba

tuon niaa banmene dunduŋa ne Wia jaŋ laa ta,
²⁸ beɛ wiaa cheɛ don la Tiina Wia jaŋ ŋaa ŋii u
 fa si bula pila. U bi jaŋ dieni ka di u chei dunia
 niaa.” ²⁹ Ŋla ne Azaaya ma fa bira bul di Wia jaŋ
 ŋaa maachie. U fa si,

“Di Wia ne fa bi la naabalima doho niaa
 banmene leŋe,
 la kala fa jaŋ suu,
 a nage Sodom ari Gomora niaa kala si suu
 ŋii.”

*Iziral tinŋaa donsuŋ bi tuo-pula kene Wia
 sipaan*

³⁰ Wii-la diderin ne ŋla: Nialin si bi Juu tinŋaa
 ŋaa fa bi che di ba ken tuo-pula Wia sipaan. Ba
 ne miira ku ken tuo-pula Wia sipaan a tin ba
 yarida wiaa. ³¹ Ka Iziral niaa fa faasaa che di
 ba ken tuo-pula Wia sipaan aa to wialin Moosis
 fa si bile di niaa tuto. Ama ba bi wialin wuo tuto
 di ba ken tuo-pula-la Wia sipaan. ³² Beɛ ne tii
 ba bi tuo-pula-la na? Ba bi yarida kene di ba na
 tuo-pula-la Wia sipaan, beɛ wiaa ba faa che di
 ba ken tuo-pula Wia sipaan a tin wialin ba sii to
 ne. Ba jon ba naasin a ŋmoo tabii-la si ŋaa niaa
 sisieru ne. ³³ Ba ŋmunse Wia tenin tuon a tige
 tabii-la le ne a bul,

“Bee na, mi jon tabii-la si jaŋ leŋ di niaa gere
 a bil lee-la ba sii yire Zaayon.
 Tabii-la ŋaa bun ne.
 U jaŋ leŋ di niaa gere titel.

Ama nuu-na kala si laa nii-la la sii yire bun-la,
 wiaa dii, u bi jaŋ hiise u titia.”

10

¹ Mi naan̄biirin̄, mi tuon̄ l̄ mi faasa cho di Wia laa Juu tin̄ġaa ta n̄. Mi yie chuol̄e Wia piba ari siiflesin̄ n̄. ² Mi jima ari ba jon̄ ba nyun̄ kala h̄e Wia l̄ n̄, ama ba bi Wia won̄bii-titii-la jin̄. ³ Ba bi jin̄ won̄bii-la Wia si yie len̄ ba to a ken̄ tuo-pula u sipaan̄, aŋ chich̄e di ba to ba titia won̄biee. N̄ii n̄ tii ba bi ba titia jon̄o h̄e won̄bii-la Wia si yie to a len̄ n̄iaa ken̄ tuo-pula u sipaan̄. ⁴ Kirisito n̄e ŋaa wialin̄ kala Moosis fa si ŋmun̄sa di n̄iaa tuto diderin̄. N̄ii-la kala si laa u wiaa dii jan̄ ken̄ tuo-pula Wia sipaan̄.

Nuu-na kala si yire Wia, u jan̄ laau ta

⁵ Moosis fa ŋmun̄sa a tige nialin̄ s̄ii to wialin̄ u si bile di n̄iaa to a ken̄ tuo-pula Wia sipaan̄, di ba n̄e wuo to wialin̄, ba jan̄ ken̄ miisin̄. ⁶ Wialin̄ ba si bula Wia tenin̄ tuon̄ a tige nialin̄ si ken̄ tuo-pula Wia sipaan̄ a tin̄ ba yarida wiaa n̄e ŋla: Ba si, “Ma s̄i ma tuon̄ l̄ biinu a pies̄e, ‘Kub̄e n̄e jan̄ jil Wia-jan̄ (a ken̄ Kirisito kaa ku tuu)?’ ⁷ Koo ma bira s̄i pies̄u a bul di kub̄e n̄e jan̄ mu lelin̄ (a ken̄ Kirisito kaa ko)?” ⁸ Ba si di Wia wu-zom̄o-la kpagema n̄. U h̄e ma niin̄ l̄ a h̄e ma tuon̄ maa. Wia wu-zom̄o-la la s̄ii bul n̄e ŋaa wu-zom̄o-la si tige nialin̄ si laa Kirisito wiaa dii a ken̄ tuo-pula Wia sipaan̄. ⁹ Di ŋ n̄e jan̄ wuo suri ŋ niin̄ a bul ari Yesu n̄e ŋaa ŋ Tiina, a laa dii ari ŋ tuon̄ ari Wia chisu suun̄ l̄, Wia jan̄ laan̄ ta, ¹⁰ b̄ee wiaa di la n̄e ken̄ la tuon̄ a laa Yesu wiaa dii, la jan̄ ken̄ tuo-pula Wia sipaan̄. Di la n̄e ken̄ la niin̄ ma bul di la laa u wiaa dii, Wia jan̄ laala ta. ¹¹ Wia tenin̄ tuon̄, ŋla n̄e ba bul: “Nuu-na kala si laa u wiaa

dii, Wia bi jaŋ hiisu.” ¹² Juu tinŋaa ari nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ba kala ŋaa kubala ne u teen. U bi ba kaa pore. U ŋaa nuu-kala Tiina ne. Di nuu-kala ne yiru, u jaŋ pe u tiina le woruŋ. ¹³ Nla ne ba bul Wia tenin tuon: “Nuu-na kala si yire la Tiina Wia yirin duu laau ta, u jaŋ laau ta.”

¹⁴ Ama di ba ne bi u wiaa laa dii, ee ne ba jaŋ ŋaa a yire u yirin duu laaba ta? Di ba ne bira bi u wiaa nia, ee ne ba jaŋ ŋaa di ba laa u wiaa dii? Di nuu ma ne saa bi u wiaa bula piba, ee ne ba jaŋ wuo ŋaa nii? ¹⁵ Di Wia ne bi niaa tima di ba bul u wiaa, ee ne ba jaŋ wuo ŋaa bul u wiaa? Ba fa ŋmunse Wia tenin tuon a bul, “Nialin si ko di ba bul Wia wu-zomɔ-la, ba ko woruŋ ne.” ¹⁶ Nialin ko ne a bul Wia wu-zomɔ-la maa, ama nialin si ko jegile nii wialin, ba donsun bi wialin to. Azaaya fa bira bul wiin deen a bul, “La Tiina Wia, kubee ne he dime si laa wialin la si bula piba dii?” ¹⁷ N yie nii wii ne a laa dii. Ba ne ŋaa wialin si tige Kirisito le.

¹⁸ Ama mi jaŋ piere wiin deen: Ba bi Wia wu-zomɔ-la niaa? Ba nia ne. Ba ŋmunse Wia tenin tuon a tige Wia wu-zomɔ-la le a bul,

“Ba bul wiaa deenba dunia lee-kala ne.

Dunia nuu-kala ne nii wiaa deenba.”

¹⁹ Mi saa jaŋ bira piere wiin deen: “Iziral tinŋaa si nii wialin, ba bi ba bubuon jin?” Moosis ne fa laa sipaan bul wiin deen a bul di Wia si,

“Mi jaŋ len di niaa yaraa bieri nialin si bi mi niaa ŋaa wiaa.

Mi jaŋ bira len di ma baanin sii nialin si bi wiaa jin wiaa.”

²⁰ Azaaya fa chaasa bul wiinɗ deenɗ a bul, Wia si,
 “Nialinɗ si bi mii che, ba nami ne.

Nialinɗ ma si bi mi wiaa piɛɛɛ, mi keɗ mi titia
 dageba ne.”

²¹ Ama u bul ɗla ne a tige Iziral tinɗaa le:

“Mi keɗ mi nisaa chage ne a dieni aa yireba di
 ba ko mi teenɗ,
 ama ba bi seyeɛ.

Ba viami ne. Ba bi sei di ba to mi niinɗ.”

11

Wia janɗ fá Iziral tinɗaa nennige

¹ Nii-na saa Wia via u niaa ne koo? Ai, mi ma
 titia ɗaa Iziral tiina ne, a ɗaa Abiraham doho
 nuu a lii Benjaminɗ janɗ niaa tuɗɗ. ² Wia bi u niaa
 via, nialinɗ u si laa sipaanɗ liise. Ma bi wialinɗ ba
 si ɗmuɗɗe Wia teninɗ tuɗɗ ka liisii? Wialinɗ ba si
 ɗmuɗɗa a tige Ilaaja leɛ? Ba ɗmuɗɗa ari Ilaaja fa
 bul Iziral tinɗaa wiaa pi Wia a tinɗ ba haacheba
 wiaa. ³ U fa si,

“Mi Tiina Wia, ba kpu ɗ nialinɗ sii bul wiaa, ɗ
 Din-zɗɗ-la dolunɗ le,
 a ɗmoo korunu-la ba si saa pinɗ a lo.

Mi dunɗunɗa ne ka,

ba saa walime di ba kpumi ma ne.”

⁴ Ilaaja si bul nii, beɛ ne Wia bira bula pu? U si,
 “Niaa bui balipe ne mi tii.

Niaa deenɗba kuɗ-kala bi vene-la ba sii yire
 Baal kpaara.”

⁵ Nii titia ne u nage Iziral tinɗaa le bua deenɗ le.
 Iziral tinɗaa banɗene Wia liise a fába nennige
 a peba le. ⁶ U si liiseba a fába nennige a peba le

ŋii, u bi naga ba tiŋtiŋ-zɔŋŋɔɔ ba si tima wiaa ne tii. Di u ne tiŋ niaa wu-zɔŋŋɔɔ wiaa aa fába nennige, ŋii-na niaa nennige dee uu fá ŋii.

⁷ Bɛɛ ne saa? Iziral tiŋŋaa fa síi che kialin, ba biba naa. Ama nialin mua Wia si liisa ba tuɔŋ ne naba. Ku-kaanaa tuɔŋ dolie. Wia si yireba, ba via ne. ⁸ Ba bul ŋii ne Wia tenin tuɔŋ a bul, “Wia leŋe ba siaa chuule ne.

Ba bi kuŋ-kalaa na,
ba bi wii-kala maa nii a kaa kɔ ari jinin.”

⁹ Devit ma fa bula a bul,
“Bua-la le ba tuɔŋ si tɔrɔ, ba ku hilimi di ba dii kiasa,
leŋ di wiaa juuba di ba tel, a nage ba si he bere u keŋ kua u tel ŋii. Leŋ di ba tel ŋii a tiŋ ŋii chimin.

¹⁰ Leŋ di ba siaa tɔ di ba sí kuŋ-kala wuo na,
leŋ di wiaa nyageba di ba duduuri wuu.”

¹¹ Mi jaŋ piɛɛ wiin deen: Ba si siera tel ŋii, ba tele ŋii di ba wii-wii-kala dere ne koo? Ai. Ama a tiŋ ba haache wu-ŋaalaa le, Wia laa nialin si bi Juu tiŋŋaa ŋaa ta ne. U ŋaa ŋii di Juu tiŋŋaa yaraa bieri, di ba na baaniŋ nialin si bi Juu tiŋŋaa ŋaa nyun. ¹² Juu tiŋŋaa haacheba leŋe dunia niaa ŋmoo naa-simin ne. Ba si tele ŋii ŋaa nialin si bi Juu tiŋŋaa ŋaa ŋmoo naa-simin ne. Di u ne nage ŋla saa, bua-la le Juu tiŋŋaa si jaŋ ku laa Wia wiaa dii, dunia nuu-kala jaŋ paala nii sima kinkeŋ kinkeŋ.

Wii-la si tii Wia laa nialin si bi Juu tiŋŋaa ŋaa ta

¹³ Ma nialin si bi Juu tiŋŋaa ŋaa ne mi læle chiche di mi bul wiaa pa. Wia ne tiŋmi di mi

ŋaa nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa nanɔɔ. Mi jon tintimin deen u ŋaa tintin-fian ne. ¹⁴ Mi sii tin tintimin deen, ŋ bi pɔ u jan wuo len di mi naanbiirin Juu tinŋaa yaraa bibieri, a wuo len di ba dɔŋsun ma laa Wia wiaa dii, di Wia laaba ta. ¹⁵ Juu tinŋaa si via Wia wiaa nii leŋe dunia ni-kaanaa wuo sin ne Wia teen. Di Juu tinŋaa ne bira ku laa Wia wiaa dii, εε ne saa u jan nage? U jan nage ni-suunuj si sii suunuj le ne. ¹⁶ Di ŋ ne buu boroboro munuj a laa sipaan loge mua a pi Wia, duu ne bi disinnin kenε, ku-kaanin ma si ka ma bira bi disinnin kenε. Di tia naapoloo ma ne zomɔ, u naakelee ma zomɔ ne.

¹⁷ Juu tinŋaa saa nage tia-la ba sii yire Oliv ne. Ba ken u nenεε a kaa tutugi nuun ne. Wia ŋaa u zɔŋ. Nii ne Wia keri u naakelee dɔŋsun, aŋ kenma kaa mεre ba leree, ma nialin si nage girin tii-naakelee. U ŋaa nii di ma ma pe nii Oliv tii-zɔŋ-la naakelee sima ne. ¹⁸ Ma sɪ ma titia le bigisu ari ma kpia tia-la naakelee ba si kere ta le. Ma dee bi tia-la naapoloo chaga bil. Tia-la naapoloo ne chagama bil.

¹⁹ Ma jan wuo bul ari Wia keri tia-la naakelee, ka di u kenma ne mεre dime. ²⁰ Wutitii ne, Wia keri Juu tinŋaa ta a tin ba si bi Wia wiaa laa dii wiaa ne. Ama ma-na nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ma si laa Wia wiaa dii dunɔɔŋa wiaa ne tii ma chin kpaŋ kpaŋ. Nii wiaa ma sɪ ma titia le bigisu, aŋ ken ma titia woruj. ²¹ Wia si bi tia-la naakelee titia nennige fá aŋ keriba ta nii, di ma ma ne bi ma siaa fiela, u jan kerima ma ta nii titia. ²² Ma na nii Wia si ken zile aŋ bira tere. U tere nialin si miiru harin nyun ne. Ama u ken

zile ma-na teen, di ma ne seye di ma tuto u zile-la le ari ma si suomi nii. Nii dee u jan kerima ma ta. ²³ Di Juu tinŋaa ne paala birima to Wia, Wia jan bira kenba kaa mere tii-zon-la le, bee wiaa Wia ken dolun duu naa nii. ²⁴ Ma nalin si paala bi tii-zon-la naakelee naa an naa girin tuon tii-naakelee, ka Wia kenma a kaa mere tii-zon-la le, u jan wuo ken tia-la titia naakelee u si kere ta a kaa mere.

Wia ma jan laa Iziral tinŋaa ta

²⁵ Mi naanbiirin, wiaa ne he dime Wia fa jono faama, mii che di ma jin. Wii-la jan naa di ma si biina bul ari ma ken wu-jimin a bibigisi ma titia le. Wii-la ne nla: Iziral tinŋaa si ken nyu-duo-la, ba bi jan kenu wuu. Bua-la le di nalin si bi Juu tinŋaa naa ne ku yuge a laa Wia wiaa dii, Iziral tinŋaa nyu-duo-la jan dere. ²⁶ Nla le ne Wia jan to a laa Iziral tinŋaa kala ta. Ba nmunse nii Wia tenin tuon. Ba si,

“La Laataara jan lii Zaayon.

U jan kiri wu-bononoo kala Jekob doho niaa tuon.”

²⁷ Ba bira nmunsa a bul,

“La di ba jan bil niin a pi donon
di mi laa ba haacheba ta.”

²⁸ A tin Juu tinŋaa si via Wia wu-zomola wiaa ne tii ba naa Wia dinom, ma nalin saa si bi Juu tinŋaa naa wiaa ne tii. Ama a tin u si liiseba wiaa ne tii ba naa u ni-chooloo, a tin ba naabalimaba wiaa, ²⁹ bee wiaa kialin kala Wia si jono piba ari u si liiseba nii, u bira bi jan wuo vonba.

³⁰ Ama, ma-na nalin si bi Juu tinŋaa naa, ma fa

via Wia niin wiaa, ama leelee Wia fáma nennige ne a tin Iziral tinŋaa ma si via Wia niin wiaa nii.

³¹ Nii titia ne Iziral tinŋaa ma si bi Wia niin ka to leelee, Wia jan fába ma nennige, ari u si fáma ma nennige nii. ³² Nialin kala si bi Wia niin wiaa ka to, ba haacheba nyageba bil ne, nii ne Wia wuo fába nennige.

³³ Wia síi fála nennige nii ari nii u si ken wu-jimin ari nii u si jin wiaa bubuon, u bi maga kene. Kube ne jin nii Wia síi ŋaa wiaa? Nu-kala bi Wia wu-ŋaalaa jin.

³⁴ Kube ne jan wuo jin Wia tuobiinaa? Kube ma ne jan wuo dage Wia?

³⁵ Kube ne ha jon kun pi Wia an gberɛ di Wia miira jon ku-la pu?

³⁶ Bɛ wiaa Wia ne ŋaa kun-kala. U dolun le ne kun-kala ma he dime. U ne tii kun-kala. Má len di Wia yirin yire wuu. Ami.

12

Wii-chuolun wonbii titii-la

¹ Nii wiaa, mi naanbiirin, a tin Wia si faasa fála nennige wiaa, mii sulma di ma jon ma miisin kala a pi Wia, ari ba fa si yie kpu pusun a ŋaa sarika a pi Wia nii. Ma si jon ma titia a pi Wia nii, ma bira sí disinnin ken, di Wia wuo laama. Wii-chuolun wonbiin titia ne nii. ² Ma sí sei a jon ma tuon kala a he dunia wu-ŋaalaa le. Ama má len di Wia ken ma tuobiinaa birime di ba kala zon. Nii ne ma jan wuo jin Wia tuotorun. Ma jan wuo jin wii-la si zomɔ aa tɔre Wia tuon an pe zon ma worun.

³ Wia si keŋ zile mi teen a pemi le nii, mii sulma kuŋ-kala di ma sí ma titia kaa yuge a kii nii ma si maga. Má leŋ di ma siaa fiele. Wia pi nuu-kala yarida ne. Ama ba kii doŋo ne. Nuu-kala maga duu biine u nyuŋ le a mage nii Wia si joŋ yarida-la pu ne. ⁴ Nuhuobiine yaraa ŋaa kubala ne, ka u nanɗaasiŋ yuge. Nanɗaasi-la kala keŋ ba tiŋtimia ne. Ba bi tiŋtiŋ-bala ka tiŋ. ⁵ Nii titia ne la ma nage. La yuga ne, aŋ ka la kala mere Kirisito le a ŋaa kubala. La ŋaa ni-yiri-yiriba ne a mere doŋo le a ŋaa yari-bala. ⁶ Wia pila kuŋ-kala doluŋ ne di la kaa tiŋ tiŋtiŋ-yiri-yiriba. U saa lii nii le Wia si fála nennige ne a pela le. U si joŋ dol-la pila nii, má leŋ di la kenú kaa tiŋ. Di la ne wuo wiaa bula pipi niaa Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, má leŋ duu mage nii yarida-la Wia si joŋo pila. ⁷ Duu ne joŋ doluŋ piŋ di ŋ tima pipi niaa, ŋiŋaa nii. Duu ne joŋ doluŋ piŋ maa di ŋ didage niaa, ŋ ma ŋiŋaa nii. ⁸ Di ŋ ne keŋ doluŋ di ŋ wuo didage niaa a leŋ di ba nyuŋ nyinyaase, ŋ ma ŋiŋaa nii. Di nuu ne keŋ zile a pipe niaa le, u ma ŋiŋaa nii ari tuo-bala. Nii-la kala si keŋ doluŋ a pipe niaa le, u ŋiŋaa nii ari siifesiŋ.

Má cho doŋo ari siifesiŋ

⁹ Nii-la si keŋ zile a fifá niaa nennige, aa pe nennige tiŋŋaa le, u ŋiŋaa nii ari tuotoruŋ. Má cho doŋo ari siifesiŋ. Má bere wu-boŋŋoo, a joŋ ma titia a he wu-zoŋŋoo ŋaaniŋ le. ¹⁰ Má cho ma doŋsuŋ tiŋŋaa si laa Wia wiaa dii woruŋ ari naaŋbiiriŋ si cho doŋo nii, a fiese siŋ pipi ma doŋsuŋ tiŋŋaa jirima. ¹¹ Ma sí yariwiŋ keŋ, ama má faasa joŋ ma nyuŋ kala he Wia tiŋtiŋŋaa

le, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le. ¹² Má jujuose a tiŋ wialin ma sí yielu le. Di ma ní na heeŋ, má dii kenyiri. Má peŋe a chuchuoŋe Wia. ¹³ Má pe ma naanbiirin si laa Wia wiaa dii le ari kialin ba sí che, aa keŋ nuhuora a woruŋ.

¹⁴ Má sul Wia duu pe nialin si to naasin dudogisema le, aŋ sí kaliba heba le. ¹⁵ Di niaa tuoŋ ne toŋ, má ma peba le di ma tuoŋ toŋe. Di niaa tuoŋ ne cheye, má peba le di ma tuoŋ chei. ¹⁶ Má kala keŋ nii-bala, ma sí ma titia kaa yuge. Má keŋ ma titia mere nialin si keŋ ba titia muuri le. Ma sí biina ari ma keŋ wu-jimin. ¹⁷ Di nuu ne ŋaa wu-boŋ ma le, ma-na sí wu-boŋmuŋ joŋo timu. Ama má-na ŋaa wii-la si zoŋo, di nuu-kala jin. ¹⁸ Di ma ne wuolo, má leŋ di ma di nuu-kala sin. ¹⁹ Mi bii-chooloo, di niaa ne ŋaa wu-boŋŋoo ma le, ma sí ba chimin tin. Wia na baanin ba nyuŋ ne, u ne jaŋ tin ba chimin. Ba ŋmuŋŋe nii Wia tenin tuoŋ a bul, Wia si,

“Di nuu ne ŋaa wu-boŋ ma le, mi ne jaŋ tin u chimin.

Mi ne keŋ doluŋ mi si jaŋ wuo ŋaa nii.”

²⁰ “Ama di losuŋ ne keŋ ŋ diŋdoŋo, ŋaa kudiilee pu.

Di lii-nyuasun ma ne kenu, ŋaa liin pu duu nyua.

Di ŋ ne wuo ŋaa nii, hiisin jaŋ kenu kinkeŋ.”

²¹ Ma sí leŋe di wu-boŋŋoo ŋaanin wuoma. Ama má ŋaa wu-zoŋŋoo di ba wuo wu-boŋŋoo.

13

Má tuto ma tinŋeeŋ nihiasin niin

¹ Nuukala maga duu tuto u tinteen nihasin niin ne. Nuukala bi tinteen wuo ben, see di Wia liisu a pu dolun. Nialin sii ben ma tinteen naa Wia ne liiseba. ² Nii wiaa nii-la kala si via u tinteen nihasin niin, u tiina ma via Wia niin wiaa ne. Nii-la kala si naa nii, u jan len di Wia dii u sariya a jon cheerin pu. ³ Nialin sii naa wu-zonhon bi fawullun ka fa ba tinteen nihasin teen, see nialin sii naa wu-bonhon. Di n ne bi che di n fifa fawullun tinteen nihasin teen, ninna wialin si zom, duu bibesin le. ⁴ U naa Wia tintinnu ne duu pen le. Ama di n ne naa wu-bon, fifa u fawullun, bee wiaa dol-la u si kene, u bi dol-pei naa. U naa Wia tintinnu ne. Nuukala si naa wu-bomun, Wia na baanin u nyun ne. Nii ne tii nii-la sii ben tinteen jan wuo dogise tiina. ⁵ A tin nii wiaa, ma to ma tinteen kuhasin niin. Ma si nii naa a tin Wia si jan na baanin ma nyun dunduja wiaa. Ama ma naa nii di ma tuobiinaa kala su Wia sipaan. ⁶ Wia si liise tinteen nihasin, nii wiaa u ma maga di ma tin lanpoo. Lanpoo lilaaraa ma naa Wia tintinnaa ne a ma tin tintimin deen a pipi Wia. ⁷ Ma tin nuukala chimin ma si kene. Ma tin lanpoo a pi lanpoo lilaaraa. Di ma ne yoo kun a kaa lii dibolii kaa ko di ma kaa juu ma tinteen, ma tin nii ma si maga di ma tin an kaa juu. Ma fa nialin si maga di ma fa, a pi jirima nialin si maga di ma pi jirima.

Ma cho ma donsun tinnaa a kaa mu wuu

⁸ Si nuukala chin dii. Chin-la dunduja si maga di n dii, n bi jan time dere ne nla: Cho n donon

tiina. Nii-la kala si cho u dɔŋɔ tiina ŋaa wialin kala Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto nɛ. ⁹ Wialin Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto dɔŋsun nɛ ŋla: “SÍ ŋ dɔŋɔ tiina haala chɛ, sí niaa kpu, sí gaa, sí nuu kuŋ kaa laa.” Wiaa deenba kala ari wialin dɔŋsun Moosis si ŋmunsa bil di niaa tuto, ba kala ŋaa wu-bala nɛ. U nɛ ŋla: “Cho ŋ dɔŋɔ tiina ari ŋ si cho ŋ titia ŋii.” ¹⁰ Di ŋ nɛ cho ŋ dɔŋɔ tiina, ŋ bi wu-bɔŋ kala jan ŋaau lɛ. Nii wiaa di ŋ nɛ cho ŋ dɔŋɔ tiina, ŋŋ to wialin kala Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto nɛ.

¹¹ Má ŋaa wiaa deenba. Ma paala jin bua deen lɛ la si hɛ si nage ŋii nɛ. Bua-la lɛ ma si jan sii don lɛ yie nɛ. Bua-la lɛ Wia si jan laala ta dunia deen lɛ faasa kpage nɛ. U nɛ kpaga kii bua-la lɛ la si laa sipaan laa Yesu wiaa dii. ¹² Tan kpaga pulun nɛ. Mua nɛ ka, ka di wia pɔsɛ. Má saa len di la len birimin tuɔŋ wu-ŋaalaa, aŋ paa laali-yuori gennin laalɛ a yuo laalin pi Wia, pulumun tuɔŋ. ¹³ Má len di la ken la titia worun ari nialin si hɛ pulumun tuɔŋ. Ma sí lenɛ di la faasa gbieli gbieli-tɔɔnun a bubugi, a ŋiŋaa wu-liilin aŋ pɛ ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ. Ma sí dɔŋɔ yuo, ma ma sí lenɛ di ma yaraa bibieri dɔŋɔ nyun. ¹⁴ Má len di Yesu Kirisito nɛ ŋaa ma laali-yuori gerin, aŋ sí ma yaraa tuɔtɔrɛ wu-ŋaalaa lɛ harin to. Má jon harin yiaba.

14

Ma sí ma naanbiirin si laa Yesu wiaa dii wiaa laa jin

¹ Di nuu ne he ma tuon a laa Yesu wiaa dii an bi faasa chin u yarida naan le, duu ni che u juu ma tuon, ma leŋ duu juu di ma kenu woruŋ. Ama ma si ma tuobiinaa wiaa kaa leŋe. ² Ma tuon dono tuobiinaa yie naa u didii kuŋ-kala ne, ama dono ma he dime, u bi u yarida naan le china woruŋ a ma didii pipaarin dunduŋa. ³ Ma si leŋe di nii-la si dii kuŋ-kala mumon nii-la si kise kialin le. Ma ma si leŋe di nii-la si kise le, duu bul nii-la si dii kuŋ-kala teen ari u bi woruŋ naa, be wiaa Wia cho tiina ne a leŋ u naa u bii. ⁴ Kubee ne kan di n wuo bul di nuu tintinnu cheye ne? Tintinni-la kuhian ne jan wuo bul duu cheye ne koo duu bi cheye. La Kuhian Yesu jan wuo peu le duu chin. U saa jan chin.

⁵ Nia dono yie biine ari tapuluŋ dono ne kii tapulaa kala. Dono ma biine ari tapulaa kala naa kubala ne. U saa maga di nuu-kala chin u tuobiinaa le ne. ⁶ Nii-la si biina ari tapuluŋ dono ne kii tapulaa kala, u liise tapulii-la duu zizil la Tiina Yesu ne. Nii-la ma si dii kuŋ-kala, u ma naa nii a zizil la Tiina Yesu ne, be wiaa u si dii kialin, u yie lolle Wia ne. Nii-la ma si kise kialin donsun, u ma naa nii aa zil la Tiina Yesu ne, be wiaa u ma si dii kialin u si bi kise, u ma yie lulolle Wia ne. ⁷ La tuon kuŋ-kala bi la titia tii. Di la ne he la miisin le, la bi la titia tii. Di la ne suba maa, la bi la titia tii. ⁸ La si he miisin deen le, la jon la miisin a he la Tiina Yesu nisin le ne. Di la ni che di la suu maa, la jon la titia ma a he la Tiina Yesu nisin le ne. Di la ne weye koo di la ne suba, la he la Tiina Yesu nisin le ne,

⁹ BEE wiaa Kirisito suba aŋ bira sii suuŋ ɛ duu tii ni-weyee ari ni-suunuŋ kala nɛ, a ŋaa ba kala kuhian. ¹⁰ BEE nɛ saa tii ma tuoŋ doŋo bubul u naanɓie si laa Yesu wiaa dii teenɗ a bul duu bi woruŋ ŋaa? Doŋo ma bee guguune u naanɓie si laa Yesu wiaa dii ɛ. La kala jaŋ chinɗ Wia sipaan duu dii la sariya. ¹¹ Ba ŋmunɗe Wia teninɗ tuoŋ a bul ŋla nɛ: Wia si,

“Mi si hɛ dime ŋii,
 nuu-kala jaŋ kpirimi mi sipaan
 a suri u niinɗ a bul ari mi nɛ sene ŋaa Wia.”

¹² Bua-la ɛ la tuoŋ kuŋ-kala jaŋ dage wialinɗ kala u si ŋaa a pu.

Ma sí wialinɗ si jaŋ lenɗ di ma naanɓie juu haache ŋaa

¹³ Nii wiaa, ma bira sí lenɗe di la bubul la doŋsunɗ tinŋaa teenɗ a bul di ba bi woruŋ ŋaa, ama u maga di ma biina joŋ wiinɗ deenɗ nɛ: Má pupo ma sí wii-la si jaŋ bere kenɗ ma naanɓie hɛ haache ɛ ŋaa. ¹⁴ La Tiina Yesu lenɗe mi jinɗ ari kudiil kala tuo si kenɗ disinninɗ. Ama niaa doŋsunɗ biina ari kudiilee doŋsunɗ kenɗ disinninɗ nɛ ba kikise. Di ba nɛ dii kialinɗ, ba jaŋ chei ba kisinɗ ɛ. ¹⁵ Di kialinɗ ŋ sí dii wiaa nɛ ŋaa ŋ naanɓie tuoŋ chei, ŋ bira buu cho. Kirisito suu u wiaa nɛ, ŋii wiaa, sí lenɗe di kudiile-la ŋ sí dii wiaa cheiu. ¹⁶ Wii-la ŋ si jima duu zomɔ, sí lenɗe di niaa kaa birime wu-bonɗ aa bul u wiaa. ¹⁷ Kudiile-la la sí dii ari kialinɗ la sí nyua bi siifianɗ wii ŋaa Wia kuorii-la tuoŋ. Wialinɗ si ŋaa siifianɗ wiaa Wia kuorii-la tuoŋ nɛ ŋla: Di la kenɗ tuo-pula Wia sipaanɗ, a kenɗ nii-bala, aŋ pe kenɗ tuotoruŋ

maa Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ. ¹⁸ Nu-u-kala si to woŋbiin deen ɛ a tima pi Kirisito, Wia tuoŋ jaŋ tore u nyuŋ, niaa ma tuoŋ jaŋ tore u nyuŋ.

¹⁹ Má saa len di la bibiine wialin si jaŋ len di la ken nii-bala, a wuo pipe doŋo ɛ a ken doluŋ.

²⁰ Ma sí kialin ma sí dii wiaa tima chei Wia tinŋŋaa. Kudiil kala zomɔ ne, u bi disinnin kene di maa kise. Ama di kudiile-la doŋsuŋ ma sí dii ne jaŋ len di nuu juu haache ɛ, u bi maga di ma diiba. ²¹ Wii-la si zomɔ ne ŋla: U bi maga di maa chaŋ namia, koo di ma nyua sinin, koo di maa ŋaa wii-na kala si jaŋ len di ma naanbie yenŋi u woŋbiin. ²² Di ŋ ne laa dii ari wii ne zomɔ di ŋ ŋaa, len duu he ma di Wia dunɔna pɛge. Di nuu ne ŋaa wii-la u si laa dii ari u zomɔ, di u tuobiinaa ne buu walime ari u sí ŋaa ŋii, u tuoŋ jaŋ tore. ²³ Ama di nuu ní dii kiaa aŋ biine ari u bi maga duu dii, duu ne diiba, Wia jaŋ joŋ cheerin pu, bee wiaa u bi wialin u si laa dii ari ba ŋaa wu-zomɔ ka to. Wii-na kala ne ŋ ŋiŋaa aŋ bi laa dii ari u maga di ŋ ŋaa, u ŋaa haache ne.

15

Má sí ma titia tuotore wiaa hariŋ to

¹ La nialin si faasa chin la yarida naan ɛ, u maga di la pe nialin yarida si bi yuge ɛ ari wialin ba si bi ba doluŋ kene ɛ. U bi maga di la ŋiŋaa la titia tuotore wiaa. ² Má len di la kuŋ-kala ŋaa di u doŋo tiina tuoŋ tore, di la peu ɛ ŋii duu ken doluŋ a chin u yarida ɛ. ³ Kirisito ma bi u titia tuotore wiaa ŋaa. Ba fa ŋmunse Wia tenin tuoŋ a bul ŋla ne a tigeu ɛ:

“Jomo-la kala nialin si tuuse η-na Wia,
ba ne ba jonoo tuusemi.”

⁴ Wialin kala ba fa si ηmunse Wia tenin tuon, ba ηmunsa di ba dagela ne, Wia ten-la ne dagela nii la si jan ηaa a ken kenyeri, a ηaa la nyun nyaase, di la wuo yiyiele kialin si he la sipaan. ⁵ Wia ne pi niaa kenyeri a wuo ηaa la nyun nyaase. U jan wuo pema le di ma ken nii-bala a wuo tuto Yesu Kirisito naa-buusun, ⁶ di ma kala wuo denne Wia ari nii-bala. U ne ηaa la Tiina Yesu Kirisito Nyimma.

U maga di nialin si bi Juu tinηaa ηaa ma nii Wia wiaa

⁷ Nii wiaa, má sei a ken dono worun, ari Kirisito ma si kenma worun nii, di Wia yirin yire.

⁸ Mi jan bula pima ari Kirisito ku tin tintinηaa a pi Juu tinηaa, a dage nii Wia si ken wutitii a ηaa wialin kala u fa si bula pi la naabalimaba ari u jan ηaa, ⁹ a wuo len di nialin si bi Juu tinηaa ηaa, di ba denne Wia a tin u si fába nennige nii. Ba ηmunse ηla ne Wia tenin tuon a bul,

“Mi jan dennin nialin si bi Juu tinηaa ηaa tuon.
Mi ma jan yii yiilaa a dennin.”

¹⁰ Ba bira ηmunsa a bul ηla ne:

“Ma nialin si bi Juu tinηaa ηaa, ma di nialin kala Wia si liisa, má juose.”

¹¹ Ba bira bul ηla ne:

“Ma nialin kala si bi Juu tinηaa ηaa,
má denne ma Tiina Wia, a len di niaa kala ma denu.”

¹² Azaaya bira bul ηla ne:

“Jesi doho niaa dono jan ko.

U ne jaŋ sii a beŋ nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa.
Ba jaŋ jon ba yielaa kala heu le.”

¹³ Wia ne leŋe la keŋ yielaa. Mii che duu leŋ di ma yarida wuo ŋaa di ma tuon tɔre, di ma hon ari yarifielaa, a bira leŋ duu Din-zon-la dolun le ma yielaa yuge.

Wii-la si tii Pɔɔl tin tinŋaa nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa tuon

¹⁴ Mi naanbiirin, mi chaasa ŋaa yarida ari maa ŋaa wu-zonɔɔ worun, a jin wiaa ma worun, a wuo didage donɔ. ¹⁵ Ama tenin deen tuon mi keŋ nyu-duon ne di mi wuo liisima wiaa donsun le a tin dol-la Wia si pimi wiaa, ¹⁶ di mi tin Yesu Kirisito tinŋaa nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa tuon. Mi tin ba tuon a nage nii-la si kpu pusun pipi Wia ne, a bul Wia wu-zomɔ-la piba. Mi ŋaa nii di Wia wuo laa nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ari u si laa pusu-la ba si yie kpu a liise sarika a pu. Wia Din-zon-la jaŋ piise ba disinnin ta di Wia laaba. ¹⁷ Yesu Kirisito dolun le mi keŋ wonbiin di mi dage mi titia a tin tintimii-la mi si tima pi Wia. ¹⁸ Mi bi nyu-duon kene di mi bul wii don kala, see tintimii-la Kirisito si pemi le mi tin, a wuo leŋ di nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa ku to Wia nin. Wialin mi si bula ari wialin mi si ŋaa, ¹⁹ wu-kpunƙperisi-la ari wu-magila-la mi si ŋaa Wia Din-zon-la dolun le ne pe nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa le ba ku to Wia nin nii. Mi chaasa bul Kirisito wu-zomɔ-la, a suomi Jerusalem le a golle nii kala a mu yi Iirikam. ²⁰ Mi he dolun an bul Wia wu-zomɔ-la lee-na kala niaa ha si bi Kirisito wiaa nia. Mi bi che di mi mu lee-la niaa

si laa sipaanj mu a bul Wia wiaa, nii ne tii mi ŋaa nii. ²¹ Ba ŋmunŋe ŋla Wia teniŋ tuoŋ a bul, “Nialiŋ ha si bi u wiaa nia, ba jaŋ nii. Ba jaŋ nii a jiŋ wialiŋ bubuoŋ.”

Pɔɔl che duu mu na Rom tinŋaa

²² Mi sii bul Wia wiaa leree doŋsun ne tii mi bi ma leriŋ wuo ko. Mi walima walima di mi ko ne aŋ lol, ²³ ama leelee mi bira bi tiŋtimii keŋe tasiŋ deenba le di mi tiŋ, ka mi ma paala cho di mi ko nama faafaa kala. ²⁴ Mii che di mi ku nama bua-la le di mi nii mu Sipeeŋ tiŋteenj. Di mi ne hoŋ ma teenj a dieni mua, mii che di ma pemi le di mi veŋ mi woŋbiinj. ²⁵ Ama leelee-na mii mu Jerusalem ne di mi pe Wia niaa le dime. ²⁶ Nialiŋ si laa Wia wiaa dii Masidoonia ari Akaaya tiŋteenj le, ba tuoŋ tore ne ba si kieŋe moribiee di ba pe summo-la si he Wia niaa tuoŋ Jerusalem le. ²⁷ Ba titia tuoŋ ne toro ba ŋaa nii. Ba faa biine di ba peba le ne a laa ba chimiŋ. Wutitii, Juu tinŋaa ne leŋe nialiŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa ma nii Wia wiaa. Nii wiaa u maga di ba ma pe Juu tinŋaa le ari ba ma ku-cheelee. ²⁸ Di mi ne tiŋ tiŋtiniŋ deenj deŋe, a keŋ moribie-la kala ba si kieŋa a kaa mu piba, mi jaŋ sii dime a mu Sipeeŋ tiŋteenj. Di mi nii mu dime, mi jaŋ ku to nama. ²⁹ Mi jima, di mi ne ko, mi jaŋ wuo pema le woruŋ, ari Kirisito si pemi le nii.

³⁰ Mi naanbiirinj, mii sulma la Tiina Yesu Kirisito doluŋ le, ari dol-la Wia Diŋ-zoŋ-la si joŋo pila di la cho doŋo, di ma pemi le a chuole Wia pimi, ³¹ di Wia liiseemi nialiŋ si via Wia wiaa nisiŋ le a he Judiya tiŋteenj le. Má bira sul Wia di u

nialin si he Jerusalem le, di ba tuon tɔre ari kialin mi si jan kaa mu piba nyun. ³² Ka di Wia ne seye, mi jan ko ma teen ari tuotorun, a ku wiesi mua ma teen. ³³ Wia si wuo naa nuhuobiine ken yarifielaa, u jan len di ma hon ari yarifielaa. Ami.

16

Pool chuole niaa

¹ Mii che mi ken la dihaala Fiibi dagema ne. U ne naa nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi sipaa-laara, a he Kenkiriya le. ² Ma kenu worun la Tiina Yesu dolun le, ari u si maga di Wia niaa ken donon nii, a peu le ari kun-kala u sii che ma teen. U pe niaa le yuge, a pemi ma le.

³ Ma chuole Pirisila ari Akuila. La di ba kala ne tin tintinnaa aa pi Yesu Kirisito. ⁴ Ba jon ba miisin a yoo suun ne mi wiaa. Nii wiaa mii lolleba. Mi dunduɔa saa dee, la di nialin kala si bi Juu tinnaa naa an laa Yesu wiaa dii aa hilimi, la kala ni lolleba. ⁵ Ma chuole nialin ma si laa Yesu wiaa dii a hilimee chuole Wia ba diisin le. Ma chuole mi nanɔon-choolun Epaniitis maa. U ne laa sipaan laa Kirisito wiaa dii Esia tinteen le. ⁶ Ma chuole Meeri maa. U faasa tin tintinnaa worun ne ma teen. ⁷ Ma chuole Anɔonikas ari Junias maa. Ba ma naa Juu timma ne. Ba di la kala he sarika le. Wia nanzooba-la tuon ba ne paala faasa chin worun. Ba ne laa sipaan laa Kirisito wiaa dii mi le. ⁸ Ma chuole Anpilaatis maa. U naa mi nanɔon-choolii ne la Tiina Yesu

wiaa. ⁹ Má chuole Abaanis maa, la tintinni-dɔŋɔ Kirisito tintinŋaa le. Má chuole mi nanɔɔŋ-chooluŋ Sitakis maa. ¹⁰ Má chuole Apeles maa, u faasa chin Kirisito wiaa le ne woruŋ. Má chuole Arisitobalas dia niaa maa. ¹¹ Má chuole Herodian maa. U ma ŋaa Juu tiina ne. Má chuole Nasisas dia nialin maa si laa la Tiina Yesu wiaa dii. ¹² Má chuole Tafina ari Tifoosa. Ba maa tin la Tiina Yesu tintinŋaa ne. Má chuole mi nanɔɔŋ-chooluŋ Pesis. U ma faasa tin tintinŋaa a pi la Tiina Yesu ne. ¹³ Má chuole Rufas maa. U faasa chin la Tiina Yesu wiaa le woruŋ ne. Má chuole la duu kala naan. ¹⁴ Má chuole Asinkitas, Filegɔŋ, Heemis, Patobas, ari Heemas ari la naanbiiri-la kala si he ba teen. ¹⁵ Má chuole Filɔlogis, Julia, Niirias ari u dihaala. Má chuole Olinpas maa ari Wia nialin kala si he ba teen. ¹⁶ Má guori dɔŋɔ a hoŋ woruŋ la Tiina Yesu doluŋ le. Nialin kala si laa Kirisito wiaa dii aa hilimi lee-na kala, ba maa chuolema.

¹⁷ Mii sulma ne di ma keŋ ma titia ari nialin si yie keŋ niaa pupɔre le a leŋ ba yiyenŋi ba wonbiin ba sí to le. Má liise ma titia ba le. ¹⁸ Niaa deenba bi la Tiina Kirisito tintinŋaa ka tin, ama ba titia wu-chooloo ne baa ŋaa. Ba yie keŋ nii-sima a nyise nialin si bi wiaa jin. ¹⁹ Nuu-kala ne nia ari ma sí to Wia niin wiaa nii. U nii ŋaa mi tuɔɔru ne, mii juɔse ma wiaa. Mii che di ma paala jin wialin si zomɔ aa ŋaaba, an liise ma titia wu-bɔŋŋɔɔ ŋaanin le. ²⁰ Di ma ní ŋaa nii, Wia-la si leŋe niaa keŋ yarifielaa, u bi jan dieni, ka di u keŋ Sitaani nyaga bil ma naasin bubuɔŋ di ma nuɔse. La Tiina Yesu Kirisito jan

fáma nennige a pema le.

²¹ Timoti mi tiŋtinni-dɔŋɔ, uu chuɔlema. Lusias ari Jeesiŋ ari Sosiipata maa chuɔlema. Ba ma ŋaa Juu timma ne.

²² Mi-na Teetias si ŋmunse teniŋ deen, mi maa chuɔlema la Tiina Yesu doluŋ le.

²³ Gayas ŋaa mi dia tiina ne, u dia le ne nialiŋ kala si laa Yesu wiaa dii maa hilimi. U maa chuɔlema. Irasitas, nii-la síi beŋ moribiee taŋ-la le ari la naanbie Kɔɔtɔs, ba maa chuɔlema.

[²⁴ La Tiina Yesu Kirisito jaŋ fáma nennige a pema kala le. Ami.]

Ma leŋ di la denne Wia

²⁵ Má leŋ di la denne Wia. U ne wuo leŋ di ma wasa keŋ yarida a tiŋ Wia wu-zɔmɔ-la mi si bula pima a tige Yesu Kirisito le. Wia ne ŋaa nii-la si bi suu. U fa joŋ u wu-zɔmɔ-la ²⁶ faa, faafaa kala ne aŋ leele kaa ku lii pulumuŋ tuɔŋ. Leele Wia leŋe ba bula pi dunia kala ne di ba laa wialiŋ dii a tutoba. Nialiŋ síi bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le ma fa ŋmunse wiaa a tige wiaa deenba le ne Wia teniŋ tuɔŋ.

²⁷ Má leŋ la to Yesu Kirisito le a denne Wia wuu. U dunɔŋa ne keŋ wu-jimiŋ. Ami.

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330